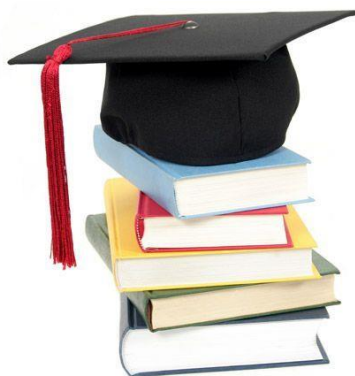

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

Факультет математики, природничих наук та технологій
Кафедра природничих наук, хімії, географії та методик їхнього
навчання

«ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА:
методичні рекомендації для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності 014 «Середня освіта
(Природничі науки)», освітньо-професійна
програма «Середня освіта (Природничі
науки)»

КРОПИВНИЦЬКИЙ
2021

*Рекомендовано до друку методичною радою Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
(протокол № 1 від 22 вересня 2021 року).*

Укладачі:

Форостовська Т.О., кандидат педагогічних наук, викладач кафедри природничих наук, хімії, географії та методик їхнього навчання;

Трифенова О.М., доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри природничих наук, хімії, географії, та методик їхнього навчання; Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Рецензенти:

Зарубіна А.В., кандидат географічних наук, доцент, старший викладач кафедри природничих наук, хімії, географії, та методик їхнього навчання; Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка;

Ціперко Т.В. – методист науково-методичної лабораторії природничо-математичних дисциплін комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського

«ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА: методичні рекомендації для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта (Природничі науки)», освітньо-професійна програма «Середня освіта (Природничі науки)»: / Форостовська Т.О., Трифенова О.М. – Кропивницький, 2021. - 114 с.

У методичних рекомендаціях розкриваються загальні питання організації та проведення виробничої педагогічної практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта (Природничі науки)», освітньо-професійна програма «Середня освіта (Природничі науки)» факультету математики, природничих наук та технологій Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Колективом авторів розроблено завдання з методики навчання фізики, хімії, біології, педагогіки, психології, виконання яких забезпечить формування у майбутніх учителів професійно важливих навичок та умінь. Чисельні додатки, наведені наприкінці посібника, значно полегшать роботу студентів з підготовки і проведення уроків та позакласних заходів з хімії, виховної роботи, педагогічних та психологічних досліджень.

Посібник становить практичний інтерес для керівників педагогічної практики та студентів інших вищих педагогічних навчальних закладів.

© Форостовська Т.О., 2021.

© Трифенова О.М., 2021.

ВСТУП

Сучасне динамічне суспільне життя висуває зростаючі вимоги до професіоналізму вчителя, здатного ініціативно, творчо й по-науковому мислити, вміти самостійно поповнювати свої знання та успішно використовувати їх у своїй практичній діяльності. Ця тенденція має загальносвітовий, глобальний характер: як би не змінювалася технологія освіти, як би не проникала в освітній простір електронна інформаційна мережа, роль живої людини, роль учителя, його духовний вплив на підростаюче покоління не знижуються. Саме тому питанням його професійної підготовки завжди приділялася і приділяється належна увага.

Нова освітня парадигма визначила зорієнтованість освітнього процесу на інтереси особистості, адекватні сучасним тенденціям розвитку інформаційного суспільства, пріоритетним завданням загальної та вищої освіти. Метою останньої є підготовка професіоналів, здатних працювати за умов постійно наростаючого об'єму інформації та постійних змін технологій, що вимагає модернізації підготовки майбутніх учителів взагалі, та учителів хімії, біології та здоров'я людини зокрема. Суспільству необхідні фахівці, здатні ініціативно, творчо мислити, які володіють навичками самостійної роботи, здатні до самоосвіти, поповнювати свої знання та успішно використовувати їх у своїй практичній діяльності, що дасть змогу йому досить ефективно працювати в нових умовах, забезпечуючи постійний розвиток суспільства.

Нині, в умовах компетентісно орієнтованої парадигми розвитку вищої освіти в Україні, освітній процес в закладах вищої освіти має особливості, з-поміж яких потрібно враховувати такі: відкритість освітнього процесу і сучасні засоби обміну інформацією (Інтернет, електронна пошта, факси, електронні журнали), які змінюють роль викладача з інформатора на організатора провадження освітньої діяльності, тобто відбувається технологізація освітнього процесу; урахування впливу з боку міжнародного освітнього простору, освітньо-наукового та інформаційного середовищ, що вимагає нових підходів до організації освітнього процесу; умови сьогодення спонукають до зміни особистості викладача й студента; методична і практична підготовка є важливими складниками професійної підготовки майбутніх учителів; поруч із формуванням алгоритмічно-раціонального мислення майбутнього вчителя вагоме місце посідає формування його гуманітарного мислення; різнопредметні знання вимагають інтеграції під час навчання хімії, біології та здоров'я людини. З цього погляду компетентнісний підхід є одним з напрямів реформування вищої освіти, який спрямовано на

формування компетентного фахівця, члена суспільства, спроможного реагувати на особистісні й суспільні виклики, здатного не лише пристосовуватися, але й активно опановувати ситуації соціальних змін. Тому традиційне розуміння освіти у вигляді оволодіння студентами знаннями, навичками, уміннями й підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності повинно бути переосмислене. Освіта – це передусім становлення особистості з її неповторною індивідуальністю, духовністю, творчістю й особливу значущість набуває завдання з формування творчої особистості висококваліфікованого фахівця, на розв'язання якої і спрямована педагогічна практика.

Основними умовами ефективності проведення практики є її теоретична обґрунтованість, освітній характер, комплексний підхід до змісту та організації, безперервність та послідовність їх проведення. Педагогічна практика студентів – є обов'язковим компонентом та одним із найважливіших етапів підготовки майбутнього вчителя, адже саме під час її проходження студенти отримують необхідні уміння і навички майбутньої професійної діяльності. Від того, як вона буде організована і як відповідально до неї віднесуться самі студенти, багато в чому залежить результативність практики, а тому і їхня підготовленість до майбутньої роботи вчителя. Тому в даному посібнику розкриваються загальні питання організації та проведення педагогічної практики, а саме: мета, задачі, основні вимоги.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета педагогічної практики полягає у підготовці студентів до виконання основних функцій педагогічної діяльності вчителя, становленні і розвитку педагогічних компетенцій, формуванні професійних умінь і навичок під час застосування сучасних педагогічних технологій та нових інформаційних засобів навчання, у вихованні особистості майбутнього вчителя.

Педагогічна практика студентів педагогічного університету є важливою ланкою підготовки фахівців у системі вищої освіти. У ході практики не тільки закріплюються та поглиблюються теоретичні знання, яких набули студенти у вузі, а й виробляються навички та вміння педагогічної роботи.

Основними умовами ефективності педагогічної практики є: теоретична обґрунтованість системи підготовки студентів; її навчальний, розвивальний і виховний характер; комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів її організації та проведення; забезпечення наступності та системності на різних етапах її проведення.

Завдання педагогічної практики:

- поглибити і закріпити теоретичні знання студентів й навчити застосовувати їх на практиці в навчально-виховній роботі з учнями;
- сформувати у студентів вміння спостерігати й аналізувати навчально-виховний процес;
- навчити студентів здійснювати навчально-виховну роботу зі школярами з урахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей, опираючись на знання фахових методик, психології, педагогіки;
- формувати вміння і навички виконувати професійні функції: конструктивну, мобілізуючу, організаторську, комунікативну та інформативну;
- формувати у майбутніх учителів педагогічну майстерність під час виконання ними обов'язків учителя-предметника та класного керівника;
- підготувати студентів до проведення різного типу уроків із застосуванням методів, що активізують пізнавальну діяльність учнів;
- виробляти вміння встановлювати міжпредметні зв'язки, використовувати ефективні педагогічні прийоми та сучасні інформаційні технології навчання;

- навчити студентів виконувати функції класного керівника, працювати з колективами учнів, батьками, а також проводити індивідуальну виховну роботу з учнями, реалізовувати творчий, дослідницький підхід до педагогічної діяльності;
- розвивати й закріплювати у студентів повагу до педагогічної професії, виховувати національні, патріотичні, моральні, естетичні якості, стимулювати прагнення до вивчення спеціальних і педагогічних дисциплін та вдосконалення власних педагогічних здібностей.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- Актуальні проблеми шкільної природничої освіти на сучасному рівні. Тенденції розвитку природничої освіти у світлі нової філософії освіти: інтеграція, диференціація, гуманізація, гуманітаризація, інтенсифікація, екологізація.
- Вимоги до змісту шкільного курсу та до процесу навчання фізики, хімії, біології.
- Аналіз типових, альтернативних програм, програм для класів з поглибленим вивченням фізики, хімії, біології, підручників і методичних посібників з фізики, хімії, біології.
- Системи форм навчання фізики, хімії, біології. Урок – основна організаційна форма навчання фізики, хімії, біології. Індивідуалізація навчання. Позакласна робота з обдарованими учнями, її планування. Факультативні заняття з фізики, хімії, біології, шкільні наукові товариства. Робота гуртка. Організація масових заходів.
- Планування роботи вчителя. Планування уроку. Вибір типу, структури і змісту до теми конкретних уроків з фізики, хімії, біології. Планування фізичного, хімічного, біологічного експерименту. Реалізація принципу науковості і доступності при плануванні уроку.
- Особливості уроків узагальнення, інтегрованих уроків. Нетрадиційні форми уроку: урок-диспут, урок-конференція, урок-ділова гра.
- Методи як функціональні елементи процесу навчання. Система методів навчання. Проблемне навчання, використання елементів проблемного навчання на уроках. Дослідницьке навчання, використання елементів дослідницького навчання на уроках. Програмоване навчання. Комп'ютерні технології. Використання програмованого навчання на уроках.

- Перевірка знань і вмінь учнів. Диференційований підхід до складання завдань для перевірки знань згідно рівнів засвоєння природничих знань.
- Методики навчання фізики, хімії, біології.
- За наслідками проходження виробничої практики студенти повинні набути наступні **вміння**:

Конструктивні:

- планувати навчальну й виховну роботу;
- відбирати, аналізувати й синтезувати навчальний програмовий матеріал, здійснювати дидактичну переробку складного матеріалу;
- творчо й обґрунтовано будувати організаційно-педагогічну і логіко-педагогічну структуру уроку;
- планувати систему перспективних ліній у розвитку окремої особистості та колективу;
- здійснювати індивідуальну програму навчання та виховання учня.

Організаторські:

- виявляти й організовувати актив класу, керувати ним у різних умовах;
- організовувати різні види колективної та індивідуальної діяльності учнів, розвивати їхню активність;
- здійснювати контроль і допомогу в розумовому розвитку учнів;
- здійснювати контроль і допомогу у виконанні доручень учнями;
- здійснювати педагогічне керівництво учнівськими організаціями;
- організовувати роботу з батьками та громадськістю.

Комунікативні:

- встановлювати педагогічне доцільні відносини з учнями, батьками, учителями; регулювати внутрішньоколективні та міжколективні відносини;
- знаходити потрібні форми спілкування з учнями й батьками;
- передбачати результат педагогічної дії на відносини з учнями,

Дослідницькі:

- вивчати індивідуальні особливості учнів та колективу;
- критично оцінювати свій досвід, результати своєї діяльності;
- усвідомлено вдосконалювати педагогічну майстерність, самоосвіту та самовиховання;
- використовувати в роботі психолого-педагогічні дослідження, передовий педагогічний досвід;
- прогнозувати використовувані засоби і методи роботи.

Прикладні:

- володіти технічними засобами навчання;
- виготовляти дидактичні засоби навчання.

Виробнича практика передбачена для студентів 4 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (8 тижнів) у 8 семестрі

Зміст педагогічної практики визначають чотири модулі:

- психологічний модуль – 1,5 кредити ЄКТС;
- педагогічний модуль – 2,5 кредити ЄКТС;
- організаційний модуль – 1 кредит ЄКТС;
- фаховий модуль (разом із другим фахом/спеціалізацією): 7 кредитів ЄКТС.

Результати педагогічної практики оцінюються за вимогами кредитно-модульної системи.

За результатами педагогічної практики студентам виставляється підсумкова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до кількості балів, обрахованих за виконання всіх видів завдань змістових компонентів/модулів: фахового, педагогічного, психологічного, організаційного.

Студент організовує свою діяльність відповідно до вимог Статуту університету, виконує правила внутрішнього розпорядку навчального закладу, розпорядження адміністрації і керівників практики у частині здійснення завдань практики.

У випадку невиконання обов'язків, студент на підставі доповідної записки групового керівника може бути відсторонений від проходження практики або його робота може визнатися незадовільною. У цьому випадку рішенням деканату може бути призначене повторне проходження практики без відриву від навчальних занять в університеті. Студент, який після повторного проходження практики отримав негативну оцінку, відраховується з університету.

Студенти, які не пройшли практику або частину практики з поважних причин, мають право на її продовження у вільний від навчання час.

Студенти, які не пройшли практику без поважних причин або отримали незадовільну оцінку, наказом ректора відраховуються з університету.

Оцінка за практику враховується стипендіальною комісією при призначенні стипендії та визначенні її розміру.

Усі матеріали педагогічної практики зберігаються на фаховій кафедрі протягом 1 року, а звіти студентів-практикантів, витяги з протоколів засідань педагогічних рад шкіл (протоколів засідань фахових кафедр) щодо оцінювання роботи студентів зберігаються протягом 3 років.

Організацію та керівництво педагогічною практикою студентів-заочників здійснюють керівники практики факультетів.

2. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

Оскільки студенти на певний період стають членами педагогічних колективів шкіл, то їх діяльність регламентується правилами і нормами, встановленими адміністраціями і колективами загальноосвітніх навчальних закладів. Їх діяльність має узгоджуватися з планом роботи школи, вони мають дотримуватися встановлених традицій, трудової дисципліни. Стосунки студентів з учителями повинні будуватися на основі поваги, такту, взаєморозуміння.

Студент-практикант має право:

- звертатися з усіх питань, що виникають у ході практики, до керівників практики університету, адміністрації бази практики;
- на методичне та організаційне забезпечення практики від університету та бази практики;
- на консультативну допомогу з боку осіб, відповідальних за проведення практики, як від випускової кафедри, так і від бази практики;
- на здорові, безпечні та належні для високопродуктивної роботи умови праці;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення організації практики, брати участь в роботі конференцій, нарад;
- користуватись бібліотекою, матеріальною базою згідно укладеного договору;
- при проходженні виробничої педагогічної практики в оздоровчих закладах займати посади вихователів-педагогів на платній основі;
- повторного проходження практики у разі відсутності на базі практики з поважної причини за умови надання відповідних документів за розпорядженням декана факультету;
- на проходження практики за майбутнім місцем працевлаштування, якщо вони навчаються в університеті за цільовим направленням;
- проходити практику на випускному курсі за майбутнім місцем працевлаштування (за умови представлення документів про своє працевлаштування після закінчення університету).

Студент-практикант зобов'язаний:

- до початку практики одержати в університеті направлення, методичні матеріали (щоденник, індивідуальне завдання тощо),

консультації щодо оформлення всіх необхідних документів, як від випускової кафедри, так і від бази практики;

- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;
- нести відповідальність за виконану роботу, показувати приклад свідомого і сумлінного ставлення до праці;
- організовувати свою діяльність у відповідності з вимогами бази практики, виконувати правила внутрішнього розпорядку, розпорядження адміністрації бази практики та методистів практики.

У випадку, коли студент не виконує вимог, що висувуються до нього, він може бути позбавлений права проходити практику на відповідній базі практики; своєчасно оформити звітну документацію та скласти залік з практики

Староста групи студентів-практикантів зобов'язаний:

- вести журнал обліку відвідування студентами групи навчально-виховного закладу;
- повідомляти студентам інформацію керівників і методистів про консультації, зустрічі, зміни в розкладі; виконувати доручення керівників і методистів, які стосуються організації і проведення педагогічної практики;
- слідкувати за своєчасністю записів студентами-практикантами і керівниками практики у журналі;
- на кінець першого тижня практики подати методисту розклад проведення студентами уроків і позакласних навчальних та виховних заходів, а керівнику практики відомість на оплату вчителям шкіл.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

В організації та проведенні практики виділяють підготовчий етап та власне проведення педагогічної практики.

I. Підготовчий етап

Розподіл студентів на виробничу практику проводиться з урахуванням побажання студента та враховуючи можливості баз практик. Для проходження педагогічної практики студенти розподіляються за місцем майбутньої роботи (на основі клопотань) або за базовими школами.

Підставою для включення студентів до наказу ректора про направлення на проходження виробничої практики є договір про проходження виробничої практики.

Направлення студентів на практику здійснюється наказом ректора університету, який готується не пізніше ніж за 10 днів до початку практики та включає такі дані:

- склад студентських груп;
- місце та терміни проходження практики,
- відповідальні керівники за загальну організацію практики та оформлення підсумкового звіту за її результатами (керівники практики від кафедр університету);
- проведення інструктажу з охорони праці та техніки безпеки для студентів;
- посадова особа, на яку покладено організацію практики та контроль за її проведенням (декан факультету).

Робота керівника педагогічної практики від кафедри на цьому етапі включає:

- підбір базових закладів середньої освіти для проходження практики студентами;
- розподіл студентів за школами для проходження педагогічної практики;
- проведення всіх організаційних заходів для проходження виробничої практики (направлення, програми, щоденник практики, календарний план, індивідуальне завдання тощо);
- доведення до відома студентів інформації про систему звітності з виробничої практики;
- організацію та проведення настановної конференції;
- проведення інструктажу з техніки безпеки;
- перевірку проходження виробничої практики студентами на базі практики.

Студенти отримують направлення на практику, яке надається завідувачем виробничої практики університету.

На початку практики студенти повинні отримати інструктаж з охорони праці на базі практики, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку закладу середньої освіти.

Тривалість робочого часу студентів під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України.

Бази практик в особі їх керівників разом з університетом несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики студентів.

Обов'язки осіб, відповідальних за практичну підготовку студентів, від бази практики та керівників практики від бази практики зазначаються в окремих розділах договорів на проведення практики студентів закладу вищої освіти.

Настановча конференція проводиться перед початком педагогічної практики. Головна мета настановної конференції – ознайомлення студентів з термінами практики, її метою, завданнями, змістом, програмою, порядком проходження, способами перевірки рівня досягнутих за час практики знань, вмінь, навичок, а також формами звітності студентів та критеріями їх оцінювання. На конференцію запрошуються методисти з фахових і психолого-педагогічних дисциплін.

На період практики в кожній групі студентів, які проходять практику в базових школах, призначається староста.

II. Проведення педагогічної практики в школі

Практика на IV курсі проводиться в VIII семестрі протягом 8 тижнів.

Перед початком педагогічної практики проводиться *настановча конференція* з питань практики, на якій методисти з фахових і психолого-педагогічних дисциплін ознайомлюють студентів із метою, завданнями, змістом, програмою та порядком її проходження.

На період практики в кожній групі студентів призначається староста, який веде облік відвідування студентами навчально-виховного закладу, здійснює загальну організацію роботи відповідної групи.

Перший тиждень практики відводиться для вивчення організації навчально-виховного процесу в школі.

У перший день практики методисти здійснюють загальне ознайомлення студентів із школою, представляють практикантів директору і його заступникам, визначають, у яких класах та у кого з вчителів буде практикуватись кожний студент зокрема. Цього ж дня студенти вивчають розклад уроків та розклад дзвінків. Здійснюють перше знайомство з класом, беруть список учнів для того, щоб до кінця тижня вивчити прізвища і знати кожного школяра; складають план роботи на весь період практики.

Незважаючи на те, що студенти не проводять уроків і виховних заходів, це досить важкий і надзвичайно відповідальний тиждень. Чітка його організація виконання всіх видів робіт, запланованих на цей час, - запорука успішного проведення практики.

Протягом першого тижня студентам необхідно:

- вивчити діючий у школі навчальний план і навчальні програми з предметів своєї спеціальності, здійснити аналіз тем та розділів шкільної програми на період практики;
- вивчити тематичне і поурочне планування вчителів;
- відвідати у підшефному класі всі уроки різних вчителів-предметників;
- відвідавши уроки вчителів фізики, хімії, біології з'ясувати методи, прийоми і засоби навчання, що їх використовує вчитель, способи активізації пізнавальної діяльності школярів, характер спілкування з учнями тощо;
- спільно з методистом брати участь в обговоренні відвіданих уроків;
- ознайомитись з планом виховної роботи;
- вивчити матеріально-технічну базу, дидактичну оснащеність кабінетів;
- дізнатись, яка позакласна робота з проводиться в школі, яким видам індивідуальної, групової та масової позакласної роботи надається перевага;
- ознайомитись з класним журналом, особовими справами учнів.

На кінець першого тижня разом з керівником групи практикантів кожен студент складає індивідуальний план роботи на весь період практики і подає його груповому керівнику на затвердження, також складає колоквиум з питань методики викладання тем, які вивчатимуться в період педпрактики (аналіз шкільної програми з фізики, хімії, біології параграфів підручника, методів, засобів і форм організації навчання).

Протягом наступних тижнів студенти працюють відповідно до затвердженого індивідуального плану.

Протягом 2–8-го студент-практикант повинен

здійснювати навчально-виховну роботу згідно індивідуального плану

- готувати плани конспекти та проводити уроки з фізики, хімії, біології (не менше 7 уроків з кожного предмету (в сумі -21)); готувати наочність до уроків;
- відвідувати уроки своїх колег;
- здійснювати аналіз відвіданих уроків та самоаналіз проведених уроків;
- вивчати передовий досвід вчителя;
- здійснювати позакласну роботу з предметів;
- підготувати і провести позакласні заходи з предметів;

- виконувати обов'язки класного керівника, провести виховний захід в класі, до якого прикріплені;
- виконувати завдання з психології;
- виконувати завдання з педагогіки;
- провести профорієнтаційний захід в класі, до якого прикріплені;
- виконувати науково-дослідну роботу (індивідуальні завдання) з обраної теми*.

*Проведення науково-дослідної роботи має на меті оволодіння студентами основними методами педагогічних досліджень, вміннями працювати з науковою та навчально-методичною літературою, працювати над визначеною науково-методичною проблемою, робити узагальнення, висновки тощо. Проблеми і теми визначаються на початковому етапі практики і можуть стосуватися теми курсової роботи, теми, над якою працює вчитель-наставник тощо. Від групових методистів студенти отримують інструкції з виконання науково-дослідної роботи. Розроблена колективними зусиллями групи студентів науково-методична проблема виносить на звітну конференцію у вигляді доповіді. Доповідь має супроводжуватися ілюстрацією або електронною презентацією.

Протягом останнього тижня студенти:

- проводять освітню роботу згідно індивідуального плану;
- оформлюють звітну документацію з педагогічної практики та подають її на перевірку методистам (не пізніше визначеного терміну);
- беруть участь у засіданні малої педагогічної ради школи за підсумками педагогічної практики;
- готують доповідь на звітну конференцію з педагогічної практики;
- готують стінгазети з враженнями від педагогічної практики.

Особливостями навчальної практики на IV курсі є те, що студенти входять в коло реальних проблем професійної праці вчителя, включаючись у всі основні види діяльності: і як класного керівника, і як вчителя відповідних предметів.

III. Завершальний етап

Підведення підсумків педагогічної практики здійснюється у **два етапи**: на педагогічній раді школи груповий керівник і методисти разом із представниками дирекції навчального закладу, учителями-предметниками, класними керівниками і студентами аналізують та оцінюють роботу студентів;

на підсумковій конференції, яку організовує деканат та керівник практики, оголошуються результати практики.

Протягом двох днів після завершення педагогічної практики студенти здають звітну документацію методистам, оформлену за встановленими зразками.

Підсумкова конференція проводиться не пізніше, ніж через 10 днів після завершення практики. На підсумкову конференцію з педагогічної практики студенти готують тематичні доповіді (за домовленістю один студент від групи або староста групи), в яких розкривають вивчений ними досвід роботи вчителів, класних керівників та своїх педагогічних знахідок й пропозицій щодо поліпшення проведення педагогічної практики.

4. ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

4.1. Організаційний модуль

Зміст організаційного модуля передбачає:

- участь у настановній конференції з педпрактики;
- ознайомлення з навчально-виховним закладом (адміністрацією, вчителями фізики, хімії, біології, класними керівниками);
- знайомство з класом, до якого прикріплені на період практики для проведення уроків з фізики, хімії, біології та виконання обов'язків помічника класного керівника;
- вивчення обладнання та оформлення кабінетів фізики, хімії, біології;
- аналіз планів навчальної та виховної роботи школи, календарних та поурочних планів вчителів фізики, хімії, біології, планів гуртків та факультативів, планів виховної роботи класних керівників, планів роботи методичних об'єднань вчителів фізики, хімії, біології;
- аналіз планів навчальної та виховної роботи школи, календарних та складання графіку проходження практики (у щоденнику практики), до якого включається навчальна, методична, виховна та дослідницька робота;
- вчасне оформлення та подача методистам звітної документації з педагогічної практики;
- вчасне оформлення та подача методистам щоденника педагогічної практики;
- участь у підсумковій конференції з педагогічної практики.

Для своєчасного і коректного виконання завдань педагогічної практики кожен студент повинен:

доєднатися до створеного керівником та методистами практики курсу «Педагогічна практика» на платформі Google Classroom;

- *створити віртуальну сторінку-портфоліо Google site свого електронного щоденника (зразок - електронна адреса на посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=2WG-FFutLLg> (Антоніна Букач);*

- надати доступ до свого сайту (портфоліо) керівнику та всім методистам практики.

4.2. Зміст роботи з педагогіки

(Зміст роботи та завдання з педагогіки надано Кафедрою педагогіки та менеджменту освіти)

Мета педагогічного компонента (модуля) виробничої педагогічної практики - ознайомити студентів з багатогранним змістом та функціями педагогічної діяльності класного керівника в основній школі, сформуванню умінь та навички цілеспрямовано здійснювати навчально-виховну роботу з класом (основної школи) й окремими учнями і стимулювати формування професійно значимих якостей класного керівника.

Завдання педагогічного компонента (модуля) виробничої педагогічної практики студентів IV курсу:

- ознайомлення із системою виховної роботи навчального закладу, поглиблення розуміння ролі і місця класного керівника в ній;
- вивчення нормативно-методичної документації, що визначає мету, завдання, зміст діяльності класного керівника щодо виховання підростаючого покоління в сучасних умовах, а також особливості та вимоги до ведення документації класним керівником;
- поглиблення і розширення психолого-педагогічних знань на основі всебічного вивчення й аналізу виховної роботи в навчальному закладі взагалі та особливостей реалізації виховних функцій класним керівником закріпленого класу у всіх напрямках його діяльності, застосування їх у розв'язанні конкретних педагогічних завдань під час практики;
- формування і розвиток у студентів професійно-педагогічних умінь і навичок діагностування, цілепокладання, планування, організації та здійснення виховної роботи як з класом так і з окремими вихованцями;
- оволодіння різними методами і формами виховної роботи із учнями підліткового віку із застосуванням сучасних технологій (методик) виховання;
- формування досвіду студентів щодо виконання функцій та завдань педагогічної діяльності класного керівника;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до розв'язання виховних ситуацій в діяльності класного керівника;

- виховання у студентів професійно значущих якостей, властивостей особистості класного керівника, індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в професійному самовдосконаленні.

Програма педагогічного компоненту (модуля) виробничої педагогічна практики спрямована на формування у студентів таких **умінь і навичок**:

- аналізувати педагогічну діяльність класного керівника та поведінку учнів в різноманітних педагогічних ситуаціях.
- діагностувати рівень вихованості окремих учнів, згуртованості класу, як основи визначення цілей і завдань виховної роботи;
- цілеспрямовано планувати виховну роботу з учнями класу з врахуванням рівня їх вихованості, згуртованості, вікових та індивідуальних особливостей;
- моделювати, конструювати, організовувати проведення різних форм виховної роботи та аналізувати їх ефективність;
- стимулювати участь учнів у підготовці та проведенні виховних заходів (КТС), з врахування їх інтересів, мотивів та потреб.
- визначати зміст виховної роботи з урахуванням основних орієнтирів виховної роботи з учнями в сучасній школі;
- здійснювати самоаналіз власної виховної роботи з класом взагалі і конкретними учнями зокрема.
- обирати педагогічно доцільні комунікативні засоби взаємодії з учнями, педагогами та батьками учнів.

Зміст роботи студентів IV курсу по виконанню завдань з педагогіки у процесі виробничої практики полягає у виконанні обов'язків помічника класного керівника в закріпленому класі, що передбачає свідому, цілеспрямовану, обґрунтовану, дієву участь студентів в реалізації функціональних обов'язків класного керівника в усіх напрямках його діяльності. Основним орієнтиром виховної діяльності студента в закріпленому класі є план роботи класного керівника, але за його згодою вносить зміни та корективи у виховний процес учнів. На його основі та аналізу соціально-педагогічного портрета учнів, результатів дослідження рівня вихованості учнів, згуртованості класу студенти складають власні індивідуальні плани виховної роботи на період педагогічної практики (погоджується з класним керівником та методистом з педагогіки) і залучаються до поточної виховної роботи в класі.

В процесі виробничої практики студентам IV курсу необхідно виконати **наступні завдання з педагогіки**:

Завдання 1. Ознайомитися з особливостями системи виховної роботи в навчальному закладі взагалі й у закріпленому класі зокрема:

- *проаналізувати виховні традиції (соціально-важливі творчі справи, цільові програми, впровадження інтерактивних методів, інноваційних технологій тощо) в навчальному закладі та в закріпленому класі.*
- *проаналізувати пріоритетні напрямки виховної роботи класного керівника в класі, рівень їх актуальності;*
- *вивчити специфіку співпраці класного керівника з органами учнівського самоврядування та з батьками учнів, громадськістю;*
- *скласти соціально-педагогічний паспорт класу.*

Завдання 2. На основі вивчення класної документації, діагностування та аналізу виховного процесу й рівня вихованості учнів в закріпленому класі скласти власний індивідуальний план виховної роботи на період виробничої практики (затверджується класним керівником і погоджується з методистом з педагогіки).

Завдання 3. Брати активну участь у плануванні, розробці та проведенні різних організаційних форм позакласної виховної роботи з класом взагалі і конкретними учнями зокрема; брати участь у роботі семінарів, методичних об'єднань класних керівників, збирати матеріали з теми науково-дослідної роботи (курсової роботи). Вся проведена виховна робота зазначається у «Щоденнику педагогічної практики» і підтверджується оцінкою та підписом класного керівника.

Результатом виконання даного завдання є висвітлення всебічного аналізу проведеної виховної роботи у «Звіті про виховну роботу».

Завдання 4. Самостійно підготувати та провести один заліковий виховний захід. Як правило, заліковим для студентів IV курсу є підготовка і проведення виховного заходу у формі години спілкування (етичної бесіди). Конспект залікового заходу затверджується класним керівником та методистом з педагогіки.

Скласти самоаналіз залікового виховного заходу (етичної бесіди)

Завдання 5. Цілеспрямовано спостерігати й аналізувати педагогічну діяльність класного керівника. Аналізувати ефективність власної виховної роботи. В звіті окреслити не менше трьох педагогічних ситуацій власної виховної взаємодії з учнями, проаналізувати їх, сформулювати педагогічні задачі, на розв'язання яких було спрямовано педагогічні дії, охарактеризувати використані методи й засоби виховного впливу та їх ефективність в конкретній педагогічній ситуації.

Завдання 6. Підготувати звітну документацію щодо виконання завдань з педагогіки.

Перелік звітної документації:

- Щоденник практики (у розділі «виховна робота» зафіксувати всі види і форми виховної роботи з оцінкою класного керівника та методиста з педагогіки).
- Індивідуальний план виховної роботи в закріпленому класі на період практики (затверджений класним керівником і методистом з педагогіки).
- Конспект залікового виховного заходу з самоаналізом (з оцінкою класного керівника).
- Звіт про виховну роботу.

*Необхідною умовою допуску до педагогічної практики з педагогіки є складання колоквиуму. Орієнтовний перелік питань до колоквиуму з педагогіки подано в Додатку Т.

Завдання з виховного модуля для студентів на дистанційній формі навчання

Завдання 1. Скласти власний (умовний) індивідуальний план виховної роботи на період виробничої практики за умови дистанційного навчання (погоджується з методистом з педагогіки) для учнів 5 та 9 класу.

Головними вимогами до даного плану (відповідно критеріями оцінювання індивідуального плану) є:

- відповідність запропонованих форм і методів виховної роботи віковим особливостям учнів;

- відображення в ньому важливих подій у житті держави і суспільства, реакцію на сьогоденні гострі проблеми.

- Нормативних документів з питань організації виховної роботи на 21/22 навчальний рік.

- План має враховувати ці важливі проблеми;

- відображення в ньому способів життєдіяльності класу, форм, методів виховної роботи, щодо реалізації завдань всіх основних напрямів змісту виховання: *ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави* (національно-патріотичне виховання); *ціннісне ставлення особистості до себе і до людей* (моральне виховання, фізичне виховання); *ціннісне ставлення особистості до природи* (екологічне виховання); *ціннісне ставлення особистості до пізнання* (розумове виховання); *ціннісне ставлення особистості до праці* (трудова виховання); *ціннісне ставлення до культури і мистецтва* (естетичне виховання);

Завдання 2. Розробити плани-конспекти годин спілкування (бесід) для учнів 5 та 9 класів на період практики за різними напрямками виховної роботи для кожного тижня практики.

Завдання 3. Розробити план конспект залікового виховного заходу для учнів 5 класу у формі бесіди, для учнів 9 класу у формі дискусії або диспуту. Підібрати відповідну наочність з теми заходу(відео контент, презентація).

Зняти 10-15 хвилин відео фрагменту, розроблених залікових виховних заходів.

Завдання 4. Заповнити розділ щоденника практики, де буде відображено зміст виконання завдань з педагогіки.

Завдання 5. Підготувати звіт, де потрібно відобразити особливості організації виховної роботи для різних вікових категорій, розкрити особливості організації виховної роботи класного керівника під час дистанційного навчання.

Завдання 6. Підготувати звітну документацію щодо виконання завдань з педагогіки.

Перелік звітної документації:

- Щоденник практики (у розділі «виховна робота» зафіксувати всі види вільної діяльності з реалізації завдань виховного модуля.

- Індивідуальні плани виховної роботи для учнів 5 та 9 класів на період практики.

- Конспекти залікових виховних заходів у формі бесіди для учнів 5-го класу та диспуту або дискусії 9-го. Файли відео фрагменту, розроблених залікових виховних заходів (10-15 хвилин)

- Звіт про виховну роботу.

Зразки титульних сторінок до звітної документації з педагогіки подано у додатках П-С.

4.3. Зміст роботи з психології

(Зміст роботи та завдання з педагогіки надано Кафедрою соціальної роботи, соціальної педагогіки та психології)

Серед галузей, де відчувається масова потреба у практичній психології, є освіта. Тут відбуваються бурхливі процеси становлення нової педагогіки, яка неможлива без ґрунтового знання про індивідуальність вихованця (учня). Необхідність диференціації та індивідуалізації навчання, застосування новітніх методів виховання, стимулювання саморозвитку учнів вимагає залучення психологічних знань до навчального процесу.

Шкільному учителю-предметнику конче потрібні знання основ психології для розв'язання численних конфліктних ситуацій, здійснення відбору дітей для навчання в спеціалізованих класах, визначення ефективності тих чи інших педагогічних методів роботи з профілактики правопорушень та неуспішності, ефективного спілкування з батьками та багато іншого. Великі проблеми існують з діагностикою відхилень у психічному розвитку дітей та складанням програм їх корекції.

Завданням педпрактики студентів IV курсу є реалізація знань, умінь і навичок, набутих ними в ході вивчення курсу „Психологія” безпосередньо у навчальному і виховному процесі у школі.

На відміну від попередніх практик (безвідривних), коли діяльність студентів обмежувалась кількома видами робіт, навчально-виховна (активна) практика стає комплексною.

Мета практики – узагальнення, систематизація і поглиблення загальнопедагогічних знань, умінь і навичок, підготовка до виконання усіх функцій учителя-предметника, а також реалізації системи навчально-виховної роботи з учнями.

Перебуваючи на педагогічній практиці, **студенти повинні:**

- удосконалювати професійні уміння і навички роботи в реальних виробничих умовах;
- пізнавати психологічні закономірності розвитку особистості та колективу;
- творчо використовувати набуті теоретичні знання в практичній діяльності;
- аналізувати поведінку і результати своєї діяльності щодо навчання та виховання, а також поведінку і результати діяльності учнів;
- вибирати форми, методи навчання та виховання в кожній конкретній педагогічній ситуації;
- бачити, аналізувати і попереджати конфліктні ситуації між учнями, вчителями, батьками;
- визначати фактори впливу на особистість і оцінювати їх роль;
- планувати пізнавальну діяльність учнів та способи її організації;
- здійснювати психолого-педагогічну діагностику, аналіз, моделювання та програмування корекційно-виховного процесу.

Завдання педпрактики:

- розвиток організаторських, конструктивних, комунікативних здібностей;

- набуття студентами вміння прогнозувати розвиток та виховання особистості дитини, результати конкретних педагогічних впливів, вміння планувати навчально-виховну роботу з дітьми, педагогами та батьками;
- формування професійно-педагогічної спрямованості студентів (виховання стійкого інтересу до обраної професії та любові до дітей);
- вироблення уміння організовувати різні види діяльності з дітьми та дорослими, здійснювати індивідуальний підхід, розвивати творчі здібності, активізувати пізнавальну діяльність;
- формування професійно значущих якостей особистості (організованості, цілеспрямованості, доброзичливості, дисциплінованості, коректності);
- поглиблення знань студентів про індивідуально-типологічні та вікові особливості дітей і специфіку психолого-педагогічної роботи з ними;
- формування діагностичних вмінь вивчення особистості дитини (рівень розвитку, психолого-педагогічна характеристика тощо);
- формування у студентів уміння аналізувати, моделювати, систематизувати та здійснювати інтерпретацію причинно-наслідкових зв'язків;
- формування вмінь створити сприятливий позитивний емоційний клімат (дотримання педагогічного такту).

Зміст практики

У процесі педагогічної практики проходить перевірка теоретичної і практичної підготовки студентів до самостійної роботи, створюються широкі можливості для збагачення творчого потенціалу особистості майбутнього вчителя.

Перед виходом на практику студенти разом із груповими методистами повинні побувати у школах, де закріплюються за класами, ознайомитися з навчальними планами. Попередньо проводиться настановча конференція, на якій студенти ознайомлюються зі змістом та завданнями педпрактики, передбаченими робочою програмою педпрактики студентів передвипускного курсу, розробленими кафедрою філософії, політології та психології. Перший та другий тижні відводяться на ознайомлення студентів із школою, класом, вивчення організації навчально-виховної роботи у визначеному класі. Практикант протягом першого і другого тижня відвідує уроки всіх вчителів у класі, за яким він прикріплений, знайомиться з різними видами позакласної роботи, що проводяться у школі, і до кінця першого тижня встановлює

сприятливі стосунки з учнями, побудовані на довірі. Підбирає та проводить комплекс психолого-педагогічних досліджень, які дадуть змогу діагностувати особливості психічного та особистісного розвитку досліджуваної групи учнів.

Останній тиждень педпрактики присвячується підготовці матеріалів за підсумками практики.

Зміст завдання з психології

Зміст завдання з психології полягає у здійсненні психолого-педагогічного вивчення учнівської групи та психологічних особливостей налагодження конструктивної педагогічної взаємодії вчителя зі школярами.

Основою для успішної реалізації вказаного завдання має бути *загальна теоретична підготовка студентів з психології*, отримана під час професійного навчання в університеті. Вона включає знання про особливості психічного розвитку школярів на різних етапах шкільного онтогенезу – молодшого шкільного віку, підліткового віку (середні класи), періоду ранньої юності (старші класи); про психологічні аспекти педагогічної діяльності вчителя, розвиток професійно важливих якостей його особистості, застосування певного стилю педагогічного спілкування з учнями, вироблення творчого індивідуального стилю педагогічної діяльності у процесі досягнення професійних цілей і вирішення складних ситуацій освітнього процесу. Крім того, важливою є актуалізація знань студентів щодо методів вікової та педагогічної психології.

У зв'язку з боротьбою з хворобою Covid-19/20, в умовах введення в II семестрі 2019-2020 н. р. карантину в закладах загальної середньої освіти, коли студенти на педагогічній практиці стануть учасниками організації процесу навчання та здійснення виховного впливу на учнів у рамках дистанційної освіти, *реалізація завдання з психології* забезпечуватиметься **психологічними методами**, використання яких відбуватиметься за допомогою інтернет-зв'язку з учнями, їх класним керівником, вчителями-предметниками, психологом та соціальним педагогом школи. Це такі методи:

- онлайн-опитування учнів;
- онлайн-інтерв'ю з учнями;
- онлайн-бесіда з класним керівником і окремими вчителями-предметниками, з психологом та соціальним педагогом школи;
- *аналіз продуктів діяльності* школярів;
- *рефлексивний аналіз* практикантами власної педагогічної діяльності.

Отримана в результаті застосування вказаних методів інформація дасть змогу студентам скласти психолого-педагогічну характеристику учнівської

групи, зробити узагальнення про особливості її розвитку, специфіку взаємодії школярів з учителем, доцільність застосування в ній певного стилю педагогічного спілкування; окреслити шляхи подальшого розвитку групи; здійснивши рефлексивний аналіз власної педагогічної діяльності, визначити вектор професійного зростання.

**План педагогічної практики
студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(в частині виконання завдання з психології)**

<i>Тиждень практики</i>	<i>Етапи проходження педагогічної практики</i>
1	Ознайомлення з учнівською групою як об'єктом психолого-педагогічного вивчення, з особливостями її функціонування, психологічними аспектами керівництва тощо шляхом застосування онлайн-бесіди з класним керівником і окремими вчителями-предметниками.
2-3	Психолого-педагогічне вивчення групи: психологічний аналіз спільної діяльності, групових процесів, соціально-психологічних явищ тощо шляхом застосування онлайн-опитування школярів та онлайн-інтерв'ю з ними, а в разі необхідності – онлайн-бесіди з психологом і соціальним педагогом школи
4-5	Психолого-педагогічне вивчення групи шляхом застосування методу аналізу продуктів діяльності учнів
6	Вивчення особливостей педагогічної взаємодії практиканта з учнівською групою шляхом здійснення ним рефлексивного аналізу власної педагогічної діяльності
7	Опрацювання отриманої інформації впродовж практики. Аналіз результатів. Визначення шляхів подальшого розвитку групи, методів корекції таких її виявів, що потребують психолого-педагогічного втручання; формулювання рекомендацій щодо оптимізації групових процесів
8	Складання психолого-педагогічної характеристики учнівської групи, підготовка звітної документації

Реалізація завдання з психології задається *Програмою вивчення учнівської групи*, зміст якої презентовано в Додатку Ф. *Методичні рекомендації щодо застосування психологічних методів психолого-педагогічного вивчення учнівської групи за допомогою онлайн-інструментів* представлено в Додатку Х, зразок титульної сторінки звіту про виконання завдання з психології – Додаток У.

Після завершення практики студенти здають на *кафедру соціальної роботи, соціальної педагогіки та психології* на перевірку звітну документацію.

Звіти студентів включають такі документи:

1. **Психолого-педагогічна характеристика учнівської групи**, де відображаються особливості розвитку класу, що вивчалися згідно Програми психолого-педагогічного вивчення учнівської групи закладу загальної середньої освіти, із застосуванням усіх розглянутих вище методів.
2. **Матеріали, отримані в результаті застосування психологічних методів** за допомогою онлайн-інструментів:
 - а) онлайн-опитування учнів;
 - б) онлайн-інтерв'ю з учнями;
 - в) онлайн-бесіда з класним керівником і вчителями-предметниками, з психологом та соціальним педагогом школи;
 - г) аналіз продуктів діяльності школярів.

Про особливості збору дослідницького матеріалу та його презентації в звітній документації вказано в методичних вказівках, поданих вище.

3. Рефлексивний аналіз практикантами власної педагогічної діяльності.

Звітна документація здається студентами на перевірку в триденний термін після проходження практики.

При підборі експериментальних методик студент може використовувати методичне забезпечення програми вивчення особистості учня та наступну навчально-методичну літературу:

Калашикова Л.В., Гурова О.М., Зубченко В.Г., Уличний І.Л. Психологія та аспекти розвитку особистості. – Кіровоград: ТОВ „Поліграфічні послуги”, 2005р. – 324 с.

Гуцало Е.У., Калашикова Л.В. Педагогічна практика студентів передвипускних на випускних курсів педагогічного університету. Програми завдань з психології та їх методичне забезпечення. – Кіровоград: РВЦ КДПУ ім.В. Винниченка, 2004 р 128 с.

Дроботун М.М., Уличний І.Л., Клочек І.Г. Психодіагностика та розвиток пізнавальної сфери. – Кіровоград РВЦ КДПУ ім.В.Винниченка, 2001р. – 76с

Основи практичної психології. В.Панок та інші. – К: „Либідь”, 1999, – 533 с.

Пашукова Т.І., Допіра А.І., Дьяконов Г.В. Практикум із загальної психології /За ред. Т.І. Пашукової. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 2000. – 204с.

Психология личности: тесты, опросники, методики/ Авторы-составители: Н.В.Киршева, Н.В. Рябчикова. – М.:Геликон, 1995 – 236с.

Лабораторные занятия по общей психологии: Методические рекомендации для студентов I курса/ Сост.: И.Ю. Шуранова. – Кіровоград: КГПИ, 1988. – 32с.

4.4 Зміст роботи з фаху (фізики, хімії, біології)

Фаховий модуль практики для студентів IV курсу містить завдання з фізики, хімії, біології. Під час практики студенти виконують функції помічника вчителя фізики, хімії, біології. Студенти розподіляються на практику по одному в клас та працюють за трьома напрямками: навчальний, виховний, дослідницький.

Завданнями педагогічної практики з фізики, хімії, біології є:

- знайомство з класом, до якого прикріплені студенти, шкільними кабінетами фізики, хімії, біології, календарно-тематичними та поурочними планами вчителів;
- складання календарно-тематичного плану на період практики (на основі календарно-тематичного плану вчителя);
- складання колоквиуму з фізики, хімії, біології (протягом першого тижня);
- відвідування консультацій з методистами;
- підготовка розгорнутих планів-конспектів уроків;
- проведення уроків фізики, хімії, біології (по 7 з кожного предмету, не менше 21 урока);
- аналіз проведених уроків з учителем, врахування критичних зауважень в подальшій роботі для вдосконалення професійних умінь та навичок;
- використання на уроках різноманітних методів й методичних прийомів навчання, оптимальне їх поєднання для досягнення найбільшої ефективності уроку; опановування проблемними методами навчання, які стимулювали б учнів до самостійного пошуку розв'язання проблеми, активізували дослідницьку діяльність школярів;
- вивчення та запровадження різноманітних способів активізації пошуково-пізнавальної діяльності учнів на уроках з урахуванням сучасних навчальних та інформаційних технологій;
- використання та ефективно поєднання різних організаційних форм роботи з метою реалізації індивідуалізації та диференціації навчання у сучасних умовах запровадження державного освітнього стандарту;
- застосування різних засобів навчання та сучасних інформаційних технологій, які сприяють підвищенню рівня самостійності в опануванні

- нових знань, формують елементи інформаційної культури учнів і стимулюють інтерес учнів до вивчення предмету;
- виготовлення та використання на уроках дидактичних матеріалів, наочності;
 - вивчення педагогічного досвіду вчителів фізики, хімії, біології;
 - проведення позакласної роботи з фізики, хімії, біології, індивідуальної роботи зі слабковстигаючими учнями та обдарованими дітьми тощо;
 - підготовка та проведення залікових позакласних заходів з фізики, хімії, біології;
 - відвідування й аналіз уроків та позакласних заходів, які проводяться колегами по практиці, участь у їх обговоренні;
 - участь у роботі науково-методичних семінарів, методичних об'єднань учителів, шкільних педрадах (за згодою адміністрації школи) тощо;
 - створення віртуальної сторінки-портфоліо Google site свого електронного щоденника;
 - створення віртуального класу в Google Classroom;
 - проходження науково-педагогічного онлайн-стажування;
 - проведення науково-дослідної роботи, результати якої будуть представлені у вигляді доповіді на звітній конференції;
 - проведення роботи з професійної орієнтації старшокласників;
 - оформлення і подання груповому методисту звітної документації не пізніше визначених на настановній конференції строків.

Після завершення педагогічної практики на IV курсі студенти повинні здати таку документацію:

Звітна документація з фізики, хімії, біології

- 1) щоденник практики (Додаток А);
- 2) календарно-тематичне планування на період практики (Додаток В);
- 3) конспекти всіх уроків фізики, хімії, біології з наочністю, оцінені вчителем та методистом (Додаток Г);
- 4) аналіз та самоаналіз одного з уроків фізики, хімії, біології (Додаток Д);
- 5) конспект позакласного заходу з фізики, хімії, біології, оцінені вчителем та методистом (Додаток Ж);
- 6) матеріали з вивчення педагогічного досвіду вчителя (фото, анкета, опис досвіду, методичні розробки тощо) (Додаток К);
- 7) індивідуальне завдання – результати науково-дослідної роботи (доповідь);
- 8) конспект заходу профорієнтаційного спрямування;
- 9) звіт про проходження педагогічної практики (Додаток З);

- 10) витяг з протоколу засідання педагогічної ради школи за результатами проходження педагогічної практики студента (Додаток М);
 - 11) віртуальна сторінка-портфоліо Google site свого електронного щоденника;
 - 12) віртуальний клас в Google Classroom;
 - 13) сертифікат про проходження науково-педагогічного стажування.
- До звітної конференції з педагогічної практики рекомендується оформити настінну газету та мультимедійну презентацію.

4.5 Загальний перелік звітної документації з педагогічної практики:

1. Щоденник практики (*подається груповому методисту після заповнення методистами з фаху, педагогіки та психології*).
2. Календарно-тематичні плани з хімії (*груповому методисту*).
3. Конспекти проведених уроків хімії, погоджені і оцінені вчителем та методистом (*груповому методисту*).
4. Письмовий аналіз одного з відвіданих уроків та самоаналіз одного уроку хімії (*груповому методисту*).
5. Конспект залікового позакласного заходу з хімії, затверджений методистом, погоджений і оцінений учителем (*груповому методисту*).
6. Завдання з педагогіки та конспект виховного заходу, погоджений і оцінений класним керівником, затверджений методистом з педагогіки (*методисту з педагогіки*).
7. Завдання з психології (*методисту з психології*).
8. Індивідуальне завдання - результати науково-дослідної роботи (доповідь) (*груповому методисту, науковим керівникам*).
9. Конспект заходу профорієнтаційного спрямування (*груповому методисту*).
10. Посилання на віртуальну сторінку-портфоліо Google site свого електронного щоденника.
11. Посилання на віртуальний клас в Google Classroom.
12. Сертифікат про проходження науково-педагогічного онлайн-стажування.
13. Звіт про проходження педагогічної практики.
14. Витяг з протоколу засідання педагогічної ради школи з результатами проходження педагогічної практики студентом.

*Всі ці документи студенти вкладають в папки і подають методистам відповідних кафедр.

5. Особливості організації виробничої практики в дистанційному режимі

1. Дистанційні технології навчання є однією з форм індивідуалізації освітнього процесу, що ґрунтується на принципах відкритого навчання з широким використанням комп'ютерних навчальних програм різного призначення та створює за допомогою сучасних комунікацій інформаційне освітнє середовище для передачі веб-ресурсів навчальних дисциплін та взаємодії між учасниками освітнього процесу.

2. Дистанційні технології навчання передбачають здійснення взаємодії між учасниками освітнього процесу, які як асинхронно, так і синхронно в часі спираються на використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та інших засобів.

3. Дистанційні технології навчання можуть застосовуватися в умовах, коли можливості фізичного відвідування закладів освіти здобувачами обмежені або відсутні, традиційні інструменти семестрового контролю та атестації здобувачів вищої освіти не можуть бути застосовані з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини). В Університеті при організації освітнього процесу за будь-якою формою навчання технології дистанційного навчання можуть використовуватись для методичного та дидактичного забезпечення самостійної роботи, контрольних заходів, в усіх основних видах навчальних занять.

4. Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу може здійснюватися через засоби комунікації, електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram тощо), відеоконференції (MS Teams, ZOOM, Google Meet, Skype тощо), форуми, чати, за допомогою електронних ресурсів MOODLE-ЦДПУ, Вікі-ЦДПУ тощо.

5. Контрольні заходи освітнього процесу із застосуванням дистанційних технологій навчання повинні відповідати таким вимогам: – авторизований доступ до інформаційно-комунікаційних інструментів організації дистанційного навчання; – можливість визначення часу початку і завершення доступу, тривалості виконання завдань; – об'єктивність критеріїв перевірки результатів виконання з активним використанням автоматизованих засобів оцінювання знань; – варіативність формування завдань контрольних заходів (із використанням алгоритмів випадкового вибору запитань).

6. Поточний контроль результатів практичної підготовки здобувачів освіти за допомогою дистанційних технологій здійснюється шляхом

оцінювання індивідуальних завдань, що виконуються здобувачами освіти в електронній формі, захисту звітної документації за результатами практики.

7. Проведення поточного контролю з використанням дистанційних технологій може здійснюватись із використанням різних типів завдань, таких як:

- автоматизовані тести для контролю та самоконтролю навчальних досягнень здобувачів освіти;

- різнорівневі індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проєкт, відеозапис уроків) з наданням зворотного зв'язку про результати перевірки навчальних досягнень здобувачів освіти за матеріалом, що вивчається;

- оцінювання викладачем взаємодії та комунікації між здобувачами освіти в асинхронному та синхронному режимах за допомоги чату, форуму, опитування, анкетування тощо;

- взаємне оцінювання виконання завдань, що здійснюється здобувачами освіти;

- оцінювання викладачем результатів виконання здобувачами освіти групових завдань з використанням глосаріїв, баз даних навчальних дисциплін;

- завдання, що потребують розгорнутої, творчої відповіді (наприклад, кейси);

- інші інструменти.

8. Практичні завдання можуть складатись з:

- творчих завдань та експериментальних ситуацій, розв'язання яких потребує від здобувача освіти комплексних знань з дисципліни;

- інших завдань, які можуть продемонструвати рівень отриманих результатів навчання, готовність роботи за фахом.

Якщо проходження практики потребує обов'язкового виконання завдань, які неможливо виконати дистанційно, то відповідна практика і підсумкове оцінювання (захист результатів проходження практики) можуть бути перенесені на наступний семестр шляхом внесення змін до індивідуального навчального плану. У цьому випадку результати оцінювання здобувачів освіти з відповідної дисципліни не враховуватимуться при розрахунку рейтингового балу здобувачів освіти у поточному семестрі та будуть враховані при розрахунку рейтингового балу в наступному семестрі.

9. Типи завдань для студентів:

- аналіз сайту закладу освіти, за яким закріплений студент (вивчити меню сайту, напрямки методичної роботи закладу освіти, діяльність

методоб'єднання з фаху, розробки для дистанційної освіти, блоги вчителів з фаху закладу освіти); складання рекомендацій по удосконаленню сайту закладу освіти;

– аналіз програми з предмету, що викладає студент (з варіантом здійснення порівняльної характеристики рівнів стандарту та профільного), складання календарно-тематичного плану на період практики;

– аналіз підручників з предмету та визначення найкращого підручника (на погляд студента) з аргументацією свого вибору;

– аналіз відеоуроків вчителів з фаху різних закладів освіти;

– розробка конспектів уроків (різних типів) та позакласного заходу з предмету (повинні мати демонстраційний матеріал) (модель уроку та позакласного заходу студенти демонструють під час складання заліку на останньому тижні практики чи надають відеозаписи у разі заліку дистанційного). Всі передбачені програмою практики уроки (21 урок: по 7 уроків з фізики, хімії, біології) та позакласний захід представляються студентом у **відео форматі** та здаються на кафедру;

– характеристика критеріїв оцінювання досягнень учнів з предмету, що викладає студент;

– створення реклами факультету на спеціальності, на якій навчається студент (профорієнтаційний напрямок).

6. Оцінювання педагогічної практики студентів

Загальна оцінка за педагогічну практику є сумою балів, отриманих за результатами виконання усіх видів завдань з 4-х модулів: фахового, педагогічного, психологічного та організаційного. Розподіл балів між модулями наступний:

Фаховий модуль	Педагогічний модуль	Психологічний модуль	Організаційний модуль
50 балів З них: Фізика – 16 балів Хімія – 16 балів Біологія – 16 балів За звіт – 2 бали	25 балів	20 балів	5 балів

Усі матеріали педагогічної практики зберігаються на фаховій кафедрі протягом 1 року, а звіти студентів-практикантів та щоденники практики зберігаються протягом 3 років. Випускаюча кафедра розробляє програму навчально-виховної практики, де визначено зміст, завдання та критерії оцінювання фахового та організаційного модуля практики.

Зміст, завдання та критерії оцінювання педагогічного та психологічного модулів практики розробляються відповідними кафедрами.

За результатами педагогічної практики виставляється **диференційований залік** за національною шкалою (5,4,3,2) та шкалою ECTS відповідно до набраної кількості балів. Критерії оцінювання різних завдань педагогічної практики та загальні критерії оцінювання педагогічної практики подано в Додатках Ч-Щ. Результати педагогічної практики затверджуються на засіданні випускаючої кафедри.

У разі **не виконання завдань одного з модулів** практика вважається **не зарахованою!**

У разі **невиконання обов'язків**, студент на підставі доповідної записки групового керівника може бути відсторонений від проходження практики або його робота може визнатися незадовільною. У цьому випадку рішенням деканату може бути призначене повторне проходження практики без відриву від навчальних занять в університеті. Студент, який після повторного проходження практики отримав негативну оцінку, відраховується з університету.

Студенти, які не пройшли практику або частину практики з поважних причин, мають право на її продовження у вільний від навчання час.

Студенти, які не пройшли практику без поважних причин або отримали незадовільну оцінку, наказом ректора відраховуються з університету.

Облік виконання програми практики здійснюють груповий керівник з хімії, методисти з психології і педагогіки під час проведення колоквиумів, індивідуальних і групових консультацій, методичних семінарів.

Загальне оцінювання педагогічної практики здійснює керівник педагогічною практикою.

Оцінювання фахового модуля педагогічної практики

Максимальна сума балів за фаховий модуль для студентів IV курсу – 50 балів, в тому числі:

Максимальна сума балів за фаховий – 50 балів, в тому числі за кожний фах:

- за уроки – 10 балів;
- за позакласний захід – 1 бал;
- за календарно-тематичне планування – 1 бал;
- за аналіз та самоаналіз уроку – 1 бал;
- за науково-дослідну роботу (індивідуальне завдання) – 1 бал;
- за оформлення документації – 1 бал;
- за профорієнтаційний захід – 1 бал.

*Критерії оцінювання фахового модуля навчально-виховної педагогічної практики подані в Додатку Ч.

Оцінювання організаційного модуля педагогічної практики

При оцінюванні організаційного модуля практики враховується:

- подання ставлення до педагогічної практики;
- присутність на настановчій та звітній конференціях;
- підготовка настінної газети з враженнями від педагогічної практики;
- регулярність відвідування консультацій;
- своєчасність методистам звітної документації тощо.

*Критерії оцінювання організаційного модуля педагогічної практики подані в Додатку Ш. Загальні критерії оцінювання педагогічної практики подано у Додатку Щ.

Розподіл балів за виконані завдання з педагогіки

Оцінка класного керівника за проведений захід	План виховної роботи	Конспект залікового виховного заходу	Самоаналіз	Звіт про поведену виховну роботу з врахуванням оцінки педради
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Загальні критерії оцінювання педагогічної практики студентів IV курсу

90-100 балів – А (відмінно). Студент повністю виконав завдання усіх змістових модулів, виявив при цьому високий рівень опанування програмовим матеріалом, самостійність, уміння робити висновки та узагальнення, проводити аналіз педагогічного процесу, засвідчив високий рівень компетенцій. Під час практики проводив уроки різного типу із застосуванням сучасних методик та новітніх технологій навчання, успішно виконував функції класного керівника (або його помічника), проводив різноманітні навчально-виховні заходи. Практикант у процесі роботи не допустив жодної фактичної, методичної або психолого-педагогічної помилки і виявив високу загальну, педагогічну й мовну культуру. Вчасно здав оформлену згідно вимог документацію.

82-89 – В (добре). Студент вільно володіє навчальним матеріалом, уміло використовує професійну та наукову термінологію, виявляє самостійність у підготовці та проведенні уроків, позакласних та виховних заходів. Завдання усіх модулів виконані студентом повністю, документація оформлена якісно та здана вчасно, але студентом допущені незначні фактичні або методичні помилки.

74-81 – С (добре). Результати, показані студентом під час практики, відповідають вимогам, передбаченим до рівня В, але при цьому уроки та навчально-виховні заходи студента не відзначаються різноманітністю. Під час виконання завдань із деяких складових модулів допущені незначні помилки.

64-73 – Д (задовільно). Студент не зміг успішно впоратися з усіма завданнями практики: відтворює значну частину навчального матеріалу, виявляє елементарні знання, може помітити неточності у відповідях учнів, але не позбавлений самостійності в проведенні позакласної та виховної роботи, допускає помилки методичного та теоретичного плану під час проведення уроків, спостерігаються незначні порушення вимог педагогіки та психології, що знижує ефективність проведення навчально-виховної роботи. Документація студентом здана невчасно або її оформлення не дуже якісне. Під час виконання завдань із педагогіки та психології допущені помилки.

60-63 – Е (задовільно). Студент припускається помилок під час проведення уроків, позакласні та виховні заходи проводяться на низькому рівні, спостерігається невідповідальне ставлення студента практики. Практично не проводиться робота в якості класного керівника. Документація здана

повністю, але її оформлення неякісне або не зовсім відповідає вимогам. Більшість оцінок за основні види роботи «3».

35-39 – FX (незадовільно). Студент не виконав програми практики або певну частину завдань практики (навіть один з видів робіт), отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти педагогічну практику і отримати позитивну оцінку.

1-34 – F (незадовільно). Студент не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при повторному складанні заліку за практику.

Критерії оцінювання педагогічної практики представлені в Додатках Ч-Ш.

ДОДАТКИ
Додаток А
Щоденник практики

Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (назва практики)

_____ (вид практики)

студента _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

факультет _____

кафедра _____

освітній рівень _____

спеціальність _____

освітня програма _____

(назва)

_____ курс, група _____

Студент _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув до _____
(назва закладу освіти, організації, установи)

« ____ » _____ 20 ____ року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали керівника)

Керівником практики від закладу освіти (організації, установи)

призначено _____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Вибув з _____
(назва закладу освіти, організації, установи)

Печатка
закладу освіти, організації, установи

« ____ » _____ 20 ____ року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали керівника)

ГРАФІК ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

I тиждень

№	Назва роботи	Відмітка про виконання/оцінка

II тиждень

№	Назва роботи	Відмітка про виконання/оцінка

III тиждень

№	Назва роботи	Відмітка про виконання/оцінка

IV тиждень

№	Назва роботи	Відмітка про виконання/оцінка

V тиждень

№	Назва роботи	Відмітка про виконання/оцінка

VI тиждень

№	Назва роботи	Відмітка про виконання/оцінка

VII тиждень

№	Назва роботи	Відмітка про виконання/оцінка

VIII тиждень

№	Назва роботи	Відмітка про виконання/оцінка

Керівники практики:
від ЦДПУ ім. В. Винниченка

(підпис)

(прізвище та ініціали)

від закладу освіти, організації,
установи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

РОБОЧІ ЗАПИСИ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Навчальна та методична робота

№ з/п	Дата проведення	Тема чи зміст роботи	Оцінка

Виховна робота

№ з/п	Дата проведення	Тема чи зміст роботи	Оцінка

Відгук керівника практики від закладу освіти (організації, установи)

МП

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали керівника)

Відгук методистів, які перевіряли проходження практики

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали керівника)

**Висновок керівника практики від закладу вищої освіти
про проходження практики**

Результати практики

Фаховий модуль	Педагогічний модуль		Психологічний модуль		Організаційний модуль		Загальна кількість балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
	до 50 балів	до 25 балів	до 20 балів	до 5 балів	до 100 балів				

Дата захисту результатів практики «___»_____20___року

Оцінка:

за національною шкалою _____
(словами)

кількість балів _____
(цифрами і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник практики від Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Додаток Б

Вимоги до оформлення титульної сторінки Звітної документації

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА
Факультет математики, природничих наук та технологій

Кафедра природничих наук, хімії, географії та методик їхнього навчання

**ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
студента/студентки _____ курсу
факультету математики, природничих наук та технологій
спеціальності _____
(шифр та назва спеціальності)**

_____,
що проходив(ла) педагогічну практику
у _____
(назва навчального закладу)
в період з _____ до _____ 20__ року

Кропивницький - 20__

Додаток В

ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Груповий методист _____

Вчитель хімії _____

"__" _____ 20__ р.

Календарно-тематичне планування

з хімії у _____ класі

з теми _____

студента-практиканта _____ курсу

факультету математики, природничих наук та технологій

спеціальність _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Кропивницький - 20__

Схема календарно-тематичного планування на період практики

Тема: _____ (к-ть год)									
№ п/п	Дата	Тема уроку	Тип уроку	Дем., лаб., типи роз-рах. задач	Методи і прийоми навчання	Засоби навчання	Між- та внут-рішньопрод. зв'язки	Домашнє завдання	Примітки

Додаток Г

Вимоги до оформлення плану-конспекту уроку

Титульна сторінка плану-конспекту має такий вигляд:

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Груповий методист _____

Вчитель хімії _____

" _____ " _____ 20__ р.

КОНСПЕКТ УРОКУ

З хімії у _____ класі

з теми _____

студента-практиканта _____ курсу

факультету математики, природничих наук та технологій
спеціальність _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Дата проведення:

“ _____ ” _____ 20__ року

Оцінка вчителя _____

(підпис вчителя)

Примітка: без перевірки конспекту вчителем або методистом студент до уроку не допускається.

Зразок оформлення плану-конспекту уроку хімії

Розробник: Гавриліна Вікторія Вікторівна

План-конспект уроку з використанням хмарних технологій (платформи Google та Office 365, learningapps.org, YouTube, електронної пошти Outlook, Інтернет), ІКТ (ноутбук, інтерактивна дошка, мобільні телефони учнів) та методу «Перегорнутого класу».

Тема: Поняття про рН розчину. Значення рН для характеристики кислотного чи лужного середовища.

Мета:

- сформувати уявлення учнів про водневий показник рН;
- навчити розрізняти рН лужного, кислого та нейтрального середовищ;
- оцінити важливість рН розчинів для визначення якості харчової, косметичної продукції тощо;
- продовжувати формувати навички проведення хімічних дослідів, роботи з хімічним посудом та обладнанням, дотримання правил техніки безпеки при роботі в хімічному кабінеті;
- продовжувати формувати навички роботи над навчальними проектами; виступу перед аудиторією з презентацією проекту;
- продовжувати виховувати толерантність, товариські відносини про роботі в команді.

Очікувані результати: учні мають уміти визначати значення рН для характеристики кислотного чи лужного середовища; оцінити важливість рН розчинів для визначення якості харчової, косметичної продукції; визначити експериментальним шляхом рН розчинів лужного, кислого та нейтрального середовищ, харчової, косметичної продукції за допомогою універсального індикатора.

Базові поняття й терміни: рН розчину, лужного, кислого та нейтрального середовище, якості харчової, косметичної продукції, універсальний індикатор.

Обладнання: інтерактивна дошка, ноутбук, мультимедійний проектор, електронний підручник «Хімія. 9 клас», пробірки, штатив для пробірок.

Реактиви: універсальний індикатор, хлоридна кислота, розчин натрій гідроксиду, скляні палички, дистильована вода, мило, пральний порошок, зубна паста, шампунь, йогурт, лимон, газувана мінеральна вода, ґрунт.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Основні методи навчання: «методу перегорнутого класу», хмарні технології, проблемне навчання, репродуктивні; частково-пошукові; пояснювально-ілюстративні – евристична бесіда; наочні – демонстрація, робота з підручником, схемами, роздатковими матеріалами, мультимедійним проектором та комп'ютером; практичні - виконання лабораторного досліду, завдань на первинне засвоєння матеріалу, розв'язування розрахункових задач, захист навчальних проєктів.

■ **1. Організаційний етап**

■ **2. Етап перевірки домашнього завдання**

- *Тестовий контроль* on-line у вигляді Forms в Office 365 Microsoft (з використанням мобільних пристроїв та мережи Інтернет).

- *Розв'язання розрахункових задач на дошці.*

1) Визначте формулу кристалогідрату натрій карбонату, якщо відомо що під час прожарювання цієї речовини масою 14,3 г її маса зменшилася на 9г.

2) Визначте маси розчинів барій хлориду з масовою часткою 10% та 50% для приготування 800г розчину з масовою часткою 20%.

3) Скласти рівняння реакції в молекулярному, повному та скороченому йонно-молекулярному вигляді: $\text{AlCl}_3 + \text{KOH} \rightarrow$

Перевірка виконаної роботи.

■ **3. Актуалізація опорних знань і мотивація навчальної діяльності**

3.1. Виконання інтерактивної вправи на інтерактивній дошці (з використанням платформи **learningapps.org**

<https://learningapps.org/display?v=pv489vwba17>)

3.2. Фронтальне опитування.

➤ Який йон обумовлює кисле середовище?

- Як лакмус змінює колір в кислому середовищі?
- Який йон обумовлює лужне середовище?
- Як лакмус змінює колір в лужному середовищі?
- Який процес називається електролітичною дисоціацією?
- Які речовини називають електролітами?
- Який якісний реагент на хлорид-йони? Які спостереження досліду?

3.3. Мотивація вивчення навчального матеріалу.

Демонстрація досліду. Дія універсального індикатора на розчин засобу для миття поверхні кухонної плити, духовки, чистки труб. Яка небезпека для шкіри людини?

3.4. Повідомлення теми уроку. *(На інтерактивній дошці написана тема уроку)*

3.5. Формулювання разом з учнями мети уроку. Демонстрація на екрані плану уроку, який створювався разом з учнями (за матеріалами Наталії Саражинської на сайті «Навчаємося з Google»)

■ 4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу:

Робота з підручником Хімія. 9 клас. О.Г. Ярошенко. 2017. Стор. 64-65.

- Що означає водневий показник рН?
- Розгляньте рН-метри для молока, сиру, м'яса.
- А як можна визначити рН розчину без приладів?

Проблемне навчання:

- На малюнку 19 розгляньте значення рН в різних розчинах. Поясніть, чому газувата вода показує рН кислого середовища?

4.1. Консультація експерта-хіміка, випускника НВК-гімназія № 11, призера міських, обласних та Всеукраїнської олімпіади з хімії, бакалавра Київського національного університету імені Шевченка та магістр інституту високих технологій, аспіранта голландського університету PhD student у University of Groningen Ковальчука Андрія.

(Відео надіслано на сторінку у соціальну мережу, розміщено на сторінці YouTube <https://youtu.be/IDawuDhfJlq>). Перегляд відео на інтерактивній дошці.

4.2. Захист навчальних проєктів:

- Дослідження рН середовища продуктів харчування. *(Демонстрація мультимедійної презентації)*
- Дослідження рН середовища лікарських препаратів. *(Демонстрація плакату з фотографіями та результатами дослідження)*
- Дослідження рН ґрунтів своєї місцевості. *(Демонстрація мультимедійної презентації)*

■ 5. Узагальнення й систематизація знань

5.1. Виконання лабораторних дослідів:

Інструктаж з безпеки життєдіяльності.

➤ Лабораторний дослід № 2.

Установлення приблизного значення рН води, лужних і кислих розчинів (натрій гідроксиду, хлоридної кислоти) за допомогою універсального індикатора.

➤ Лабораторний дослід № 3.

Дослідження рН харчової і косметичної продукції.

5.2. Проблемне навчання:

Опрацюйте матеріали на столі та дайте відповідь на питання:

Робота з роздатковими матеріалами:

- Вплив рН води водоюм життєдіяльність рослин;
- рН біологічних рідин організму;
- рН різних природних штучних розчинів;

Проблемні питання:

- Яке середовище утворюється у ротовій порожнині при з'їданні яблука?

- Яку мінеральну воду краще вживати при захворюваннях кишкового тракту?
- Якими продуктами харчування можна нейтралізувати на шкірі засоби для миття поверхні кухонної плити та миття посуду?

6. Рефлексія.

На віртуальній інтерактивній дошці (посилання надіслано в Office 365) опрацювати матеріали теми та напишіть відповіді на запитання: Демонстрація віртуальної дошки на екрані інтерактивної дошки

— Чи дізналися ви щось нове для себе?

— Чи розвивали ви свої здібності?

— Чи задоволені ви уроком?

7. Підбиття підсумків уроку

8. Виставлення оцінок та їх мотивація

9. Домашнє завдання, інструктаж щодо його виконання

- 1) Вивчити § 11. № 2,5 на ст.67.
- 2) Прочитати та скласти конспект § 14 (будемо працювати за методом перегорнутого класу).

Додаток Д

Орієнтовний план аналізу і самоаналізу уроку

I. Загальні відомості про урок.

Тема уроку. Цілі й завдання уроку. Обладнання. Тип уроку.

II. Початок уроку. Організаційна частина.

1. Якими прийомами вчитель забезпечив добрий початок уроку (впевненість, доброзичливість, чіткість, ввічливість, вимогливість тощо).
2. У чому проявився невдалий початок уроку, які причини цього (непідготовленість учителя, неорганізованість його, метушливість, в'ялість тощо).
3. Увага учнів на початку уроку (привітання, робоча поза, організація робочого місця учителя й учнів тощо).

III. Перевірка домашнього завдання.

1. Методика проведення перевірки домашнього завдання: форми організації діяльності учнів (фронтальна, групова, індивідуальна), види опитування (перевірка наявності домашнього завдання, збір зошитів на перевірку, математичний диктант тощо).

Постановка питань - чіткість, правильність, повнота, однозначність, лаконічність.

Відповідь учнів - правильність, повнота, самостійність, чіткість, ясність, культура мови, розуміння.

Увага учнів класу під час опитування, їх діяльність - доповнення до відповіді, виправлення її. Прийоми

активізації діяльності учнів, що використовує учитель.

Увага вчителя до відповідей учнів.

2. Ступінь виявлення знань, навичок й умінь учнів — всебічність, глибина.
3. Правильність, об'єктивність оцінки учителем відповідей учнів. Мотивування оцінки.

4. Узагальнення учителем відповідей учнів.

IV. Пояснення нового матеріалу.

1. Підготовка учнів до сприймання нового навчального матеріалу (актуалізація опорних знань). Оголошення теми уроку. Постановка мети вивчення нового матеріалу, ознайомлення з планом уроку, мотивація.

2. Відповідність змісту нового матеріалу вимогам програми, науковість, послідовність, повнота, впевненість та емоційність викладання. Доступність, правильність мови учителя.
3. Політехнічна, прикладна й практична спрямованість викладання.
4. Відповідність змісту навчального матеріалу цілям уроку. Відповідність методів, прийомів, форм і засобів (ТЗН, наочність, підручник та ін.) вивчення нового матеріалу цілям уроку, характеру навчального матеріалу, віковим та індивідуальним особливостям учнів.
5. Прийоми активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів під час вивчення нового матеріалу, прийоми розвитку самостійності мислення й уважності учнів, прийоми розвитку інтересу.
6. Робота учителя з формування в учнів нових понять, тверджень, правил, способів розв'язування задач тощо.

V. Закріплення нових знань, навичок та умінь.

1. Форма закріплення вивченого на уроці матеріалу (просте повторення, питання, розв'язування задач, самостійна робота, виконання вправ, робота з підручником, книгою тощо).
2. Активізація учителем самостійності та пізнавальної активності учнів у момент закріплення (порівняння, зв'язок з раніше вивченим, висновки, узагальнення та ін.).
3. Оцінка одержаної по каналу "зворотного зв'язку" інформації про ступінь розуміння й засвоєння учнями класу нового навчального матеріалу. Організація роботи із слабкими, середніми й здібними учнями по закріпленню вивченого матеріалу.

VI. Завдання додому.

1. Характер і зміст теоретичного й практичного завдання; посиленість та відповідність змісту уроку, інші завдання (поточне повторення), інші види завдань.
2. Диференціація завдань за ступенем складності.
3. Місце подачі домашнього завдання на уроці, інструктивні вказівки учителя.

VII. Підсумок уроку.

Підсумки проведеної роботи на уроці, вчасність закінчення уроку, організованість учнів у кінці уроку.

VIII. Загальні висновки.

1. Чи досягнуті цілі уроку. Раціональність використання часу.

2. Відповідність уроку сучасним вимогам.

3. Характеристика діяльності учителя на уроці (культура мови, уміння користуватися виразними засобами мови, творча ініціатива, винахідливість учителя, щирість і правдивість у спілкуванні з дітьми, уміння тримати себе, педагогічний такт, керівна роль учителя на всіх етапах уроку)

Додаток Е

Критерії оцінювання проведеного уроку

Уроки студентів-практикантів оцінюються за 4-бальною системою.

Оцінка **"відмінно"** ставиться за урок, проведений на високому науковому та методичному рівні, тобто за урок, на якому:

- 1) повністю розв'язані усі поставлені перед ним навчально-виховні завдання;
- 2) використані оптимальні методи й прийоми роботи, сучасні технології навчання;
- 3) повторювався раніше пройдений матеріал;
- 4) усі учні засвоїли теорію й навчилися її застосовувати, у них сформовані навички й уміння з теми;
- 5) максимально активізувалася навчально-пізнавальна діяльність учнів, їх самостійна робота;
- 6) витримана розмірність частин уроку, своєчасно задана домашня робота;
- 7) використані необхідні й можливі наочні посібники й технічні засоби навчання;
- 8) об'єктивно виставлені й аргументовані оцінки;
- 9) практикант не допустив жодної фактичної, методичної та психолого-педагогічної помилки і показав високу загальну, педагогічну й мовну культуру.

Урок оцінений на відмінно повинен мати високий навчально-виховний результат, спонукати учнів до активної розумової праці, сприяти формуванню та розвитку інтересу до предмету, до знань, урок, який піднімає учнів на чергову сходинку їх розвитку й виховання, сприяє становленню школярів як творчої самостійної особистості. Він має бути яскравим, живим, оригінальним, емоційним, таким, що не залишає учнів байдужими.

Оцінка **"добре"** ставиться за урок, проведений на високому науковому та належному методичному рівні, тобто за ефективний, змістовний урок, на якому:

- 1) повністю розв'язані навчально-виховні завдання;
- 2) використані традиційні методи й прийоми роботи;
- 3) усі учні засвоїли теорію й навчилися її застосовувати, тобто у них сформовані певні навички й уміння з теми;
- 4) повторювався раніше пройдений матеріал;
- 5) активізувалася самостійна робота учнів;
- 6) використані необхідні наочні посібники й технічні засоби навчання;
- 7) студент допустив незначні фактичні й методичні помилки;

8) недостатньо витримана розмірність частин уроку (затягнуте опитування, несвоєчасно задане домашнє завдання; нечітко підведений підсумок уроку, не завжди переконливо аргументовані оцінки).

Урок оцінений на добре повинен задовольняти усім основним вимогам, але відрізняється недостатньою чіткістю у роботі вчителя, незначними упущеннями організаційного характеру.

Оцінка **"задовільно"** ставиться за урок, проведений на належному науково-методичному рівні, на якому:

- 1) основні навчально-виховні завдання розв'язані, мета уроку загалом досягнута;
- 2) учні зрозуміли новий матеріал і набули необхідних навичок й умінь;
- 3) повторювався раніше пройдений матеріал;
- 4) витримана розмірність основних частин уроку;
- 5) використовувалися наочні посібники й технічні засоби навчання;
- 6) в основному правильно виставлені й прокоментовані оцінки учням;
- 7) несвоєчасно й не досить чітко задане домашнє завдання;
- 8) не підведений підсумок уроку;
- 9) спостерігалися незначні порушення вимог педагогіки й психології та методичні помилки, що знижували ефективність уроку.

Такий урок в принципі ефективний, дає позитивний результат; це урок, під час проведення якого студент показав добрі знання з предмету й уміння правильно організувати навчально-виховну роботу. У той же час на уроці допущені деякі незначні порушення вимог педагогіки, психології й методики, робота на уроці носить не досить чіткий характер.

Оцінка **"незадовільно"** ставиться за неефективний, слабкий, незадовільний урок, тобто урок, на якому:

- 1) поставлені перед уроком навчально-виховні завдання не розв'язані (учні не зрозуміли матеріал, не набули необхідних навичок й умінь з теми);
- 2) практикант допускав грубі фактичні, методичні та інші помилки;
- 3) не повторювався раніше вивчений матеріал; не активізувалася робота класу; порушена розмірність основних частин уроку, а також допускалися інші помилки, що негативно вплинули на результати уроку.

Урок акумулює у собі всі знання й навички студента-практиканта. Тому аналіз та оцінка уроків практиканта - це аналіз та оцінка його знань і навичок з предмету, методики його викладання, педагогіки й психології, аналіз та оцінка його умінь реалізовувати ці знання й навички на уроці, який і сьогодні є основною формою навчання й виховання; аналіз та оцінка уроків - це атестація майбутнього учителя, показник його кваліфікаційного рівня.

Тому під час оцінювання уроку враховується весь комплекс знань, навичок й умінь, ерудиція студента, рівень його професійно-педагогічної, мовної та загальної культури.

Додаток Ж

Орієнтовна схема конспекту позакласних заходів

Титульна сторінка конспекту має такий вигляд:
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Груповий методист _____
(прізвище та ініціали)

"Затверджую" _____
(підпис)

" _____ " _____ 200__ р.

КОНСПЕКТ ПОЗАКЛАСНОГО ЗАХОДУ

з _____ у _____ класі
(назва дисципліни)

назва _____
студента-практиканта _____ курсу
факультету математики, природничих наук та технологій
спеціальність _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Дата проведення:

" _____ " _____ 200__ року

(оцінка)

(підпис вчителя-предметника)

Під позакласною роботою мається на увазі така навчально-виховна робота з учнями, що організують поза обов'язковий навчальний план і програми, поза звичайними класними і факультативними заняттями.

Основні задачі позакласної роботи:

- а) прищеплювання інтересу до предмета;
- б) поглиблення й удосконалення теоретичних знань і експериментальних умінь;
- в) розвиток творчої активності, ініціативи і самодіяльності;
- г) підготовка учнів до практичної діяльності і їхня орієнтація на відповідні професії;
- д) організація розумного дозвілля учнів.

Основні форми позаурочної роботи з хімії:

Масові	Групові	Індивідуальні
<ul style="list-style-type: none"> • вечори, • конференції, • олімпіади і конкурси, • тижні, декади, місячники, • екскурсії, • перегляд кінофільмів з обговоренням 	<ul style="list-style-type: none"> • гуртки, • секції чи клуби , • лекторні групи, • групова дослідницька робота, • пошукові групи 	<ul style="list-style-type: none"> • підготовка доповідей і рефератів, • виготовлення приладів і посібників, • випуск газет, бюлетенів, • виконання робіт дослідницького характеру, • підбір матеріалу для стендів і періодичних виставок

Конспект позакласного заходу може мати наступний план:

1. Тема, форма заходу (КВК, вікторина, брейн-ринг, хімічний (біологічний) вечір тощо).
2. Обґрунтування обраної теми й форми роботи (актуальність, відповідність інтересам, запитам та рівню інтелектуального розвитку учнів).
3. Цілі й завдання заходу (освітні, виховні, розвиваючі).
4. Обладнання (наочність, ТЗН тощо).
5. Організація підготовки й проведення заходу.
6. Зміст (хід проведення заходу).
7. Методика проведення заходу.
8. Рекомендована література для учнів.
9. Використана студентом-практикантом література.

Додаток 3
Орієнтовний план звіту
про проходження педагогічної практики.

Кожен студент на завершення педагогічної практики пише звіт про свою роботу, який, разом з іншою звітною документацією, характеризує ступінь виконання завдань педагогічної практики.

Звіт студента-практиканта складається з таких розділів: навчальна робота, виховна робота, методична робота, висновки. Обов'язково перевіряється методистами педагогічної практики.

Титульна сторінка звіту має такий вигляд:

<p>МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА</p>
<p>Груповий методист _____ (прізвище та ініціали)</p>
<p>"Затверджую" _____ (підпис)</p>
<p>" _____ " _____ 20__ р.</p>
<p>ЗВІТ</p> <p>про виконану роботу студента-практиканта _____ курсу факультету математики, природничих наук та технологій спеціальність _____</p> <p>_____</p> <p>(прізвище, ім'я, по батькові)</p> <p>що проходив(ла) педагогічну практику у школі № _____ у період з _____ до _____ 20__ року</p> <p style="text-align: center;">Кропивницький 20__</p>

У звіті слід розкрити роботу за наступними напрямками:

I. Навчальна робота

1. Загальні відомості про місце і час проходження педпрактики, коротка характеристика школи: склад учителів, обладнання, особливості школи.

2. Характеристика класу, в якому студент проходив практику. Успішність з хімії та біології у даному класі. Відповідність рівня знань, умінь і навичок програмовим вимогам з хімії та біології для даного класу. Причини слабкої успішності окремих учнів.

3. Відвідування уроків:

а) із спеціальності;

б) з інших предметів.

4. Планування і проведення уроків студентами:

а) кількість проведених уроків, їх критична оцінка: чи вдалося провести уроки всіх основних типів (якщо ні, вказати причину); труднощі, які були при плануванні, у підготовці та в процесі проведення уроку або частини його, як їх подолали;

б) засоби, що використовувалися для активізації розумової діяльності учнів на уроці;

в) які навчальні посібники виготовив, оцінка їх та роль цих посібників на уроці.

5. Якість перевірки зошитів, письмових робіт.

6. Робота з учнями, що не встигають з предметів (як ви оцінюєте результати додаткових занять, їх кількість, скільки учнів охоплено).

7. Індивідуальна та диференційована робота з учнями, її результати.

8. Позакласна робота з хімії та біології (тематика та форми проведених заходів, їх кількість; ознайомлення з роботою гуртка, проведення факультативних занять в школі та ін.). Ваша участь у підготовці й проведенні загальношкільних заходів, між паралельними класами, у закріпленому за вами класі. Якість проведеної роботи.

9. Труднощі у виконанні завдань навчальної роботи, шляхи їх подолання.

10. Оволодіння вміннями і навичками проведення навчальної роботи.

11. Загальні висновки про навчальну роботу.

II. Виховна робота

1. Клас, до якого прикріплений студент, особливості планування роботи.

2. Робота, проведена на допомогу класному керівникові, учнівському колективу (її конкретні форми й види).
3. Керівництво суспільне корисною працею учнів.
4. Проведена робота з батьками учнів, у чому вона полягала.
5. Тематика, якість проведених залікових виховних заходів.
6. Відвідання позакласних виховних заходів, проведених класними керівниками й практикантами.
7. Труднощі у підготовці й проведенні виховної роботи у класі.
8. Оволодіння уміннями й навичками організації і проведення виховної роботи.
9. Загальні висновки про виховну роботу.

III. Методична робота

1. Бесіди, проведені директором або завучем школи, учителями, класними керівниками на методичні теми (вказати, які саме).
2. Участь у роботі педагогічних рад, методичних об'єднань та секцій.
3. Ознайомлення із документацією і планами роботи школи (вказати конкретно).
4. Вивчення досвіду роботи кращих учителів хімії та біології.
5. Коротка характеристика виконаного індивідуального завдання.
6. Який матеріал дібрано для написання курсової роботи з методик викладання хімії та біології.
7. Вивчення психолого-педагогічної і методичної літератури під час практики, результати опрацювання її.

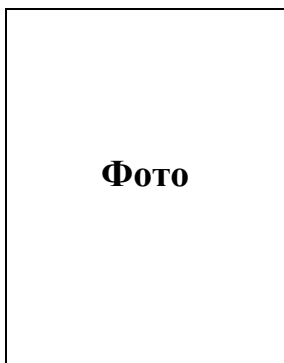
IV. Висновки

1. Що дала педагогічна практика студенту.
2. Позитивне в організації і проведенні педпрактики.
3. Недоліки (конкретно які), виявлені під час практики, шляхи їх усунення (Ваші пропозиції).
4. Пропозиції кафедрам щодо підготовки, організації і проведення педагогічної практики на передвипускному або випускному курсах.

Особистий підпис _____

Додаток К

Орієнтовна схема вивчення педагогічного досвіду вчителя

ПІБ вчителя _____

Рік народження _____

Освіта _____

Місце роботи _____

Посада _____

Досвід роботи _____ років

Категорія _____

Методична проблема, над якою працює вчитель _____

Короткий опис досвіду роботи вчителя

Методичні напрацювання, розробки, публікації тощо (додаються)

Додаток Л

Аналіз сайту школи

Суспільство, в якому ми живемо, набуває все більше рис інформаційного, і це позначається у всіх сферах життя. В освіті, як в інших галузях, постійно росте конкуренція між навчальними закладами різних типів. Тому набувають великої важливості уміння ефективного використання інформаційних технологій, розвитку інформаційної культури та інформаційної компетентності. Веб-сайт навчального закладу може не тільки бути офіційним джерелом інформації про заклад в Інтернеті, а й значно посилити імідж навчального закладу на ринку освітніх послуг.

Орієнтовний аналіз сайту школи

1. Офіційна інформація про школу

Цей розділ представляє загальні відомості про заклад, які обов'язково повинні бути представлені на шкільному сайті.

Загальні відомості про заклад:

- Адреса школи (місцезнаходження школи варто представити досить докладно: із зазначенням району міста, зручного транспорту, можна помістити фотографію закладу);
- Коротка інформація про напрями діяльності навчального закладу;
- Контактна інформація для зв'язку з школою.

2. Інформація про шкільну адміністрацію та педагогічний колектив школи.

- Прізвище, ім'я та по батькові директора та заступників директора школи
- Прізвище, ім'я та по батькові класного керівника вашого класу та вчителів-предметників;
- Розповіді про кожного вчителя з відгуками учнів та власним фотоальбомом.

3. Навчальна діяльність

Цей розділ може містити:

- напрями навчання,
- програми для різних класів,
- навчальний план,
- розклад уроків,
- список, розклад ДПА та багато інших корисних відомостей.

4. Виховна робота та робота соціально-психологічної служби

- Структура виховної роботи закладу.

- Робота соціально-психологічної служби.

5. Робота з обдарованими дітьми

- Додаткові заняття, гуртки, секції.
- Участь у шкільних заходах.
- Участь у міських, обласних та всеукраїнських заходах.

6. Новини, оголошення

7. Творчість учнів

- Науково-дослідні та реферативні роботи.
- Реферати з предметів шкільного курсу.
- Творчі роботи.
- Учнівські тематичні сайти, вірші, малюнки, розповіді.

8. Посилання на інші освітні ресурси в Інтернеті

9. Фотоальбом (вміщує фотографії шкільного життя)

10. Форум або чат для організації зворотного зв'язку з користувачами сайту

Кожен заклад має свої особливості, які обов'язково повинні бути відображені в аналізі сайту.

Під час аналізу обов'язково врахуйте наступні критерії:

1. Інформаційне наповнення сайту (повнота та доступність інформації про заклад, зміст сайту відображає навчально-виховний процес закладу, всі сторінки тематично пов'язані з головною сторінкою, правильність використаної термінології, відсутність граматичних помилок).

2. Дизайн (підбір кольорів та графічне оформлення не відволікає від змісту сайту, стилістична цілісність, оригінальність оформлення).

3. Зручна та зрозуміла навігація.

4. Динамічність сайту (частота оновлення сайту, швидкість завантаження сайту, популяризація та підтримка роботи сайту).

5. Інтерактивність (наявність гостьової книги, наявність форуму, чату, облік частоти використання сайту користувачами, поштова скринька, можливість голосування).

Додаток М

ВИТЯГ

з протоколу № __ засідання педагогічної ради

_____ (назва закладу)

від _____ 202_ р.

ПРИСУТНІ:

Шашнік Т.М. – заступник директора школи; Озерна К.І. – класний керівник 7 – А класу; Козловська С. І. – учитель хімії; методисти, студенти-практиканти.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Про підсумки педагогічної практики студента ІV курсу природничо-географічного факультету (спеціальність: _____) Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

СЛУХАЛИ:

1. Шашнік Т.М., заступника директора школи про підсумки педагогічної практики студента _____. Заступник дала кількісну та якісну оцінку роботі студента.

2. Озерну К.І. – класного керівника 7–А класу, яка дала оцінку виховної роботи студента _____ в період проходження ним педагогічної практики. Класний керівник відзначила сумлінне та відповідальне ставлення практиканта до вимог адміністрації школи. Заслуговує на оцінку _____.

3. Козловська С.І. – вчитель хімії, яка охарактеризувала ставлення до педагогічної практики та методику проведення уроків хімії у ___ класі студентом _____. Зазначила, що _____ старанно готувався до уроків, активно впроваджував сучасні технології навчання хімії, застосовував інноваційні методи навчання тощо. Провів позакласний захід з хімії з теми _____. Студент добросовісно поставився до практики та заслуговує на оцінку _____.

4. Виступи методистів, студентів.

УХВАЛИЛИ:

Педагогічну практику студента-практиканта природничо-географічного факультету Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка _____ оцінити наступним чином:

ППП	за уроки	за позакласну роботу	за виховну роботу в класі	за ставлення до практики

Директор школи

Підпис
(місце печатки)

С. Н. Багрій

Додаток Н

Форма клопотання від керівника закладу освіти

(Клопотання друкується на бланку закладу освіти або проставляється кутовий штамп)

Ректорові Центральноукраїнського
державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка

директора _____

(назва закладу)

Іванова Івана Івановича

КЛОПОТАННЯ

Прошу

направити

(ПІБ)

студента (ку) _____ курсу _____

факультету спеціальності _____

освітньо-професійна програма _____

(шифр та назва)

заочної (денної) форми навчання для проходження педагогічної практики

з _____ по _____ року на базі

(назва закладу освіти).

Методичне керівництво гарантуємо.

Директор закладу освіти _____ Іванов І.І.

(підпис і печатка)

Додаток П
Титульна сторінка звіту про виконання програми педагогічної
практики з педагогіки

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Методист

(підпис)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Класний керівник

(підпис)

Звіт

Про виконання програми педагогічної практики з педагогіки
в _____ класі _____

(повна назва навчального закладу)

з: « ____ » _____ по « ____ » _____ 20__ року.

Студента(ки) _____ курсу _____ групи
факультету _____
спеціальності _____

(Прізвище, імя, по батькові)

Класний керівник

(Прізвище, імя, по батькові)

Методист з педагогіки

(Прізвище, імя, по батькові)

(наукове звання, посада)

Кропивницький – 20__р.

Додаток Р
*Титульна сторінка індивідуального плану виховної роботи на період
практики*

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Методист з педагогіки

(підпис)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Класний керівник

(підпис)

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН ВИХОВНОЇ РОБОТИ

в _____ класі _____

(повна назва навчального закладу)

з: «___» _____ по «___» _____ 20__ року.

Студента(ки) _____ курсу _____ групи
факультету _____
спеціальності _____

_____ (Прізвище, імя, по батькові)

Класний керівник

(Прізвище, імя, по батькові)

Методист з педагогіки

(Прізвище, імя, по батькові)

(наукове звання, посада)

Кропивницький – 20__р.

Додаток С

Титульна сторінка плану-конспекту залікового виховного заходу

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Методист

(підпис)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Класний керівник

(підпис)

ПЛАН-КОНСПЕКТ ЗАЛІКОВОГО ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

ТЕМА: _____

В _____ **класі** _____

(повна назва навчального закладу)

Студента(ки) _____ курсу _____ групи
факультету _____
спеціальності _____

(Прізвище, імя, по батькові)

Дата проведення: “ _____ ” _____ 20__ р.

Оцінка класного керівника: _____

(підпис)

Кропивницький – 20__ р.

Додаток Т
Перелік питань до колоквіуму з педагогіки
по роботі класного керівника

1. Завдання, функції класного керівника, його права та обов'язки.
2. Професійно зумовлені уміння та навички класного керівника (професіограма).
3. Зміст основних напрямів роботи класного керівника:
 - вивчення учнів;
 - формування (згуртування) класного колективу;
 - реалізація змісту виховання;
 - взаємодія з вчителями, що викладають в класі;
 - робота з батьками та громадськістю.
4. Педагогічні умови, що забезпечують ефективний виховний вплив на формування особистості.
5. Зміст виховного процесу:
 - зміст, шляхи, форми, завдання громадянського виховання;
 - зміст, шляхи, форми, завдання розумового виховання;
 - зміст, шляхи, форми, завдання трудового виховання;
 - зміст, шляхи, форми, завдання естетичного виховання;
 - зміст, шляхи, форми, завдання екологічного виховання;
 - зміст, шляхи, форми, завдання морального виховання;
6. Ефективні форми і методи роботи класного керівника з учнями середнього шкільного віку;
7. Методика підготовки і проведення етичної бесіди;
8. Методика підготовки і проведення диспуту;
9. методика підготовки і здійснення КТС;
10. Технологія організації діяльності школярів. Основні напрями діяльності школярів.
11. Планування і облік виховної роботи класного керівника;
12. Виховуючий учнівський колектив: ознаки, види, завдання, функції;
13. Основні етапи (стадії) розвитку колективу.
14. Шляхи згуртування учнівського колективу класним керівником;
15. Критерії ефективності діяльності класного керівника.

Література до колоквіуму

- 1 Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. – К.: Либідь, 2003.

- 2 Болдирєв М.І. Класний керівник. – К., 1982.
- 3 Вишневецький О. Сучасне українське виховання. – Л., 1996.
- 4 Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К., 1997.
- 5 Иванов И.П. Энциклопедия коллективных творческих дел. – М., 1989.
- 6 Лихачев Б.Т. Педагогика. Курс лекций. – М., 1998.
- 7 Омеляненко В.Л., Омеляненко С.В. Робоча книга класного керівника. – Черкаси, 1996.
- 8 Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. – К., 1997.
- 9 Класний керівник у сучасній школі. – К., 1996.
- 10 Кобзар Б.С. Класний керівник. – К., 2001.
- 11 Подласый И.П. Педагогика Новый курс. Кн II. – М., 1999.
- 12 Помиткін Е.О. Духовний розвиток у системі шкільної освіти. – К., 1996.
- 13 Розенберг А.Я. Комплексний підхід у діяльності класного керівника. – К.: Знання, 1985.
- 14 Розенберг А.Я. Молодому вчителю – про діяльність класного керівника. – Кіровоград, 1998.
- 15 Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка. – К., 1996.
- 16 Фіцула М.М. Педагогічні проблеми перевиховання учнів. – Тернопіль, 1993.
- 17 Фіцула М.М. Педагогіка. – К., 2000.
- 18 Фридман Л.М., Пушкина Т.А., Каплунович И.Я. Изучение личности учащегося и ученических коллективов. – М., 1988.
- 19 Щуркова Н.Е. Вы стали классным руководителем – М., 1989.
- 20 Щуркова Н. Е. Классный руководитель: Теория, методика, технология. – М., 1999.

Додаток У
Титульна сторінка

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Кафедра соціальної роботи, соціальної педагогіки та психології

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Звіт про виконання завдання з психології

студента (ки) IV курсу, ...
групи, спеціальність: 014.01
Середня освіта (.....)
факультету.....

прізвище, ім'я, по батькові

Керівник практики:
науковий ступінь, вчене звання
прізвище, ініціали методиста з
психології

Дата практики:

м. Кропивницький

Додаток Ф

Програма психолого-педагогічного вивчення учнівської групи закладу загальної середньої освіти

1. Загальні відомості про групу

Школа, клас. Кількість учнів, їх статеву приналежність, національність, вік. Загальні відомості про успішність, відвідування, дисципліну. Участь у гуртках, творчих та громадських об'єднаннях. Інформація про те, коли групу було сформовано, чи відбувалося її «злиття» з іншими класами, зміна класних керівників та який це мало вплив на учнівську групу. Якщо можливо, вказати, скільки учнів з неповних сімей та сімей, які перебувають під супроводом соціальних служб. Зазначити, чи є учні з ослабленим здоров'ям чи фізичними вадами.

2. Структура учнівської групи

Ступінь організованості групи: організована чи розрізнена. Особливості міжособистісних взаємин учнів: товариські взаємини, що будуються на принципах взаємної поваги та довіри; чи недружелюбні та недоброзичливі. Наявність узгодженої взаємодії та взаємодопомоги членів групи, їх прагнення до співробітництва, взаємовиручки.

Наявність у класі осередків (мікрогруп, утворених за спільними інтересами чи певними цінностями), їх спрямованість, з яких причин вони виникли і чому певний час існують. Визначення характеру взаємин між різними угрупованнями (взаємна підтримка, протистояння, ігнорування тощо) та причин, що зумовили саме таку взаємодію.

Визначення статусу в групі її членів – хто належить до лідерів, «ізольованих», та тих, хто займає проміжну позицію – «популярних».

Стисла характеристика активу учнівської групи (офіційних лідерів), яка передбачає опис того, хто входить до складу активу, яким шляхом його обрано; які обов'язки виконують його представники; які особистісні якості офіційні лідери виявляють у взаємодії з класом (ініціативність, самостійність, наполегливість, вимогливість до себе та інших, авторитет серед товаришів, організаторські здібності, турбота про окремих учнів, ставлення до суспільної уваги тощо).

Характеристика функціонування органів учнівського самоврядування (для старших класів).

Наявність неофіційного активу: характер його впливу на клас та взаємини з офіційним активом.

3. Спрямованість групи

Спільні інтереси, якими керуються члени групи, міра впливу цих інтересів на навчання учнів. Наявність чи відсутність спільної мети, ступінь її інтегрованості. Рівень активності учнів. Громадська думка в групі, провідні цінності. Наявність критики в групі, її зміст і результативність (конструктивна чи деструктивна). Схильність членів групи до самокритики. Ставлення до порушень норм поведінки та моралі.

Взаємодія з іншими класами в школі. Характер взаємин з представниками різних національностей, релігійних течій (за наявності таких).

Громадська діяльність групи. Громадські заходи, у яких беруть участь члени групи.

4. Характеристика навчальної діяльності учнівської групи

Рівень загального інтелектуального розвитку учнів, їх підготовленість до навчання, здатність до засвоєння навчального матеріалу з різних дисциплін. Характеристика успішності групи (поточні оцінки, кількість відмінників, відстаючих). Улюблені навчальні дисципліни. Негативні й позитивні вияви взаємодії та взаємодопомоги в навчальній роботі (взаємодопомога чи підказка, списування). Домінуючі мотиви навчання (внутрішні: пізнання, досягнення успіху, саморозвиток / зовнішні: небажання засмутити батьків, прагнення отримати винагороду, страх покарання).

5. Підготовленість групи за видами діяльності

Види спільної діяльності, у яких беруть участь члени групи і група в цілому. Інтерес у класі до мистецтва, літератури, спорту, туризму, художньої самодіяльності тощо. Форми вияву таких інтересів. Чи відвідують учні театри, кінотеатри? Чи обговорюють книжки, кінофільми, спектаклі?

Чи є в класі досвід спільної діяльності, її результативність? Чи виявляється інтерес класу в успіхах спільної діяльності? Як члени групи реагують на труднощі й невдачі?

6. Психологічна єдність як критерій соціальної зрілості учнівської групи

6.1. Інтелектуальна єдність групи. Ступінь розуміння однокласниками один одного. Наявність у групі загальної думки, яка стосується потенційних можливостей і недоліків кожного та групи в цілому. Реакція учнів на критичні зауваження з боку однокласників, активу, вчителів. Чи спостерігається критичне обговорення недоліків і бажання їх виправити.

6.2. Емоційна єдність групи. Загальний настрій, який домінує в класі. Психологічна атмосфера в групі. Наявність стосунків, які ґрунтуються на

симпатії, увазі, чуйності її членів один до одного. Характер переживань учнів успіхів та невдач свого класу. Визначення того, чи подобається однокласникам разом проводити вільний час. Ступінь емпатійності, співчуття один до одного. Рівень дружелюбності, толерантності до недоліків інших. Готовність допомагати іншим, підтримувати їх у потрібні моменти.

6.3. Вольова єдність групи. Здатність класу спільно переборювати труднощі для досягнення загальної мети. Спроможність мобілізувати сили у важкі моменти. Наявність в учнів уміння працювати над поставленим завданням і доводити розпочату справу до кінця. Ступінь самостійності класу в постановці та досягненні цілей.

7. Рівень розвитку групи

Визначення рівня розвитку класу (асоціація, кооперація чи колектив). Обґрунтування такого узагальнення, що має включати характеристику ступеня інтегрованості групи, її згуртованості, взаєморозуміння тощо.

8. Педагогічне керівництво учнівською групою

Характеристика діяльності класного керівника. Міра його впливу на діяльність класу та взаємини учнів. Стиль педагогічного спілкування зі школярами. Реалізація класним керівником індивідуального підходу в освітньому процесі (на прикладі окремих ситуацій).

Ставлення учнівської групи до вчителів. Педагоги, які користуються найбільшим авторитетом і повагою в учнів. Перелік якостей учителів, що імпонують учням і цінуються ними найбільше. Ступінь поваги класу до вчителів. Стиль діяльності вчителів, який є найбільш оптимальним у класі.

Характеристика практикантом власної педагогічної діяльності як учителя-предметника і класного керівника.

9. Загальні психолого-педагогічні висновки та рекомендації

Узагальнення отриманих результатів вивчення учнівської групи передбачає наступне: специфічні особливості класу, взаємин школярів у ньому; переваги та недоліки організації життя класу; пропозиції та рекомендації щодо оптимізації взаємин, подальшого розвитку групи; визначення шляхів корекції окремих сторін життєдіяльності класу.

Додаток X
Методичні рекомендації
щодо застосування психологічних методів
психолого-педагогічного вивчення учнівської групи
за допомогою онлайн-інструментів

1. Онлайн-опитування учнів передбачає збір інформації в результаті отримання відповідей учнів на запитання опитувальника «Я і мій клас» через різноманітні інтернет-платформи (Google Meet, Google Forms), інтернет-зв'язок (Viber, WatsApp, Telegram) з метою отримання даних, що стосуються взаємин особистості кожного учня зі своїм класом. Студент самостійно визначається з вибором запропонованих варіантів отримання інформації, попередньо узгодивши його з учнями класу, на базі якого він проходитиме практику.

Після проходження практики для звітності він має надати матеріали, де учні давали відповіді на поставлені питання (наприклад, роздруковані документи Word, які учні надсилали практиканту через Viber, WatsApp, Telegram).

Для забезпечення емоційного благополуччя учнів і непорушення їх психологічних кордонів, рекомендується анонімне проведення опитування. Обробка його результатів дасть можливість виявити психологічний клімат у класі, особливості налагодження контактів між його членами, ступінь єдності та згуртованості групи, ставлення кожного учня до своєї групи та ставлення групи до учня. Зміст опитувальника подано нижче.

Опитувальник «Я і мій клас»

1. Стать (чол., жін.).
2. Вік.
3. Як ти вважаєш, що таке колектив?
4. Як вважаєш ти свій клас колективом?
5. Як ти вважаєш, що таке друг і що таке товариш?
6. Кого ти вважаєш у класі своїм другом?
7. З ким би ти хотів разом готуватися до уроків?
8. З ким би ти хотів відпочивати?
9. Які риси характеру ти найбільше цінуєш в інших?
10. Хто тобі найбільше подобається в класі і за що?
11. Хто тобі не подобається в класі і чому?
12. Чи є у Вашому класі неформальні лідери (обрані самими учнями)?

13. Чи є в класі «ізолювані» учні? Чому вони такими стали?
14. Чи є в твоєму класі мікрогрупи? На основі яких інтересів вони склалися?
15. Чи вважаєш ти себе цікавим для своїх однокласників?
16. Як ти вважаєш, тебе поважають у класі?
17. Якою є твоя активність під час занять?
18. Наскільки ти переймаєшся справами класу?
19. Чи подобається тобі твій клас?
20. Який би ти запропонував девіз твого класу?

2. Онлайн-інтерв'ю з учнями має на меті отримати інформацію про різні сторони життя класу. Воно проводиться з трьома-п'ятьма респондентами (учнями класу). В програму інтерв'ю включено 20 питань, зміст яких подано нижче.

При проведенні інтерв'ю бажано використовувати скайп-зв'язок. Форма звітності – стенограма відповідей інтерв'юєрів. Також допускається проведення інтерв'ю у форматі, аналогічному при здійсненні онлайн-опитування (див. вище), з подібною формою звітності.

Для отримання незалежних відповідей на поставлені запитання та гарантування психологічної безпеки задіяним в інтерв'ю учням, вони заздалегідь мають бути поінформовані про анонімність опитування.

Опрацювання змісту відповідей опитуваних передбачає огляд, зіставлення висловлених учнями думок про свій клас та різні аспекти його життя, формулювання узагальнення.

Перелік питань, що виносяться на онлайн-інтерв'ю з учнями

1. Як коротко ти можеш описати історію твого класу?
2. Які традиції твого класу?
3. Чи є в класі досвід спільної діяльності (громадської, суспільно-корисної, культурної тощо), досвід участі в культурно-масових заходах? Яка результативність цієї діяльності? Чи є учні, які не беруть участі в спільній діяльності? Чим це пояснюється?
4. Яку мету ставлять перед собою учні в громадській діяльності, до чого прагнуть?
5. Які професійні наміри й прагнення учнів?

6. Що спонукає учнів прагнути до досягнення мети (інтерес, усвідомлення суспільної важливості спільної справи, суперництво, бажання мати винагороду, схвалення тощо)? Які з цих мотивів є основними?

7. Офіційний актив класу, його вплив на інших учнів та результати діяльності (навчальної, суспільної тощо)?

8. Ділові й особисті якості активістів, які визначають успіх або невдачі діяльності класу.

9. Неофіційний актив. Лідери мікрогруп класу, характер їх впливу на учнів, взаємозв'язок між мікрогрупами.

10. Взаємозв'язок між офіційним і неофіційним активом.

11. Чим пояснюється пасивність окремих учнів?

12. Як проходить обговорення й прийняття спільних рішень у класі, чи вміють учні виділяти головні цілі й завдання, окреслювати шляхи досягнення мети?

13. Чи існує в класі громадська думка? Чи впливає думка класу на поведінку учнів?

14. Як ставляться учні до критичних зауважень і оцінок їхнього класу з боку шкільних громадських організацій, учителів?

15. Які факти життя класу або школи викликали в класі особливо яскраві переживання?

16. Як поведуться учні у складних, проблемних ситуаціях? Як впливають на їхню активність труднощі та невдачі, перемоги та досягнення?

17. Як зазвичай виконуються прийняті рішення – відразу чи згодом? Чи спостерігаються вияви паніки, незібраності в потрібний момент?

18. Чи вміють учні визначати етапи в досягненні цілей і чи здатні виявляти наполегливість у цьому процесі?

19. Як переживають учні успіх чи невдачі діяльності свого класу, проблеми в поведінці та успішності окремих однокласників?

20. Як ставляться члени класу до «новеньких», тих, що часто хворіють, до невістигаючих і неуспішних однокласників?

3. Бесіда з класним керівником і вчителями-предметниками передбачає проведення цілеспрямованої, завчасно продуманої розмови з метою з'ясування інформації про особливості розвитку класу. Зміст бесіди задається положеннями Програми психолого-педагогічного вивчення учнівської групи. Додатковий контент, який можна брати за змістову основу, презентовано нижче.

Зважаючи на особливості проходження практики (виключно онлайн чи з можливістю безпосередньої взаємодії з учителями школи), ведення діалогу може відбуватися у форматі онлайн-бесіди чи безпосереднього спілкування з класним керівником і окремими вчителями-предметниками. В разі потреби, джерелом інформації про клас можуть бути проведені бесіди з психологом і соціальним педагогом школи. Для звітності студенти подаватимуть зафіксовані письмово відповіді класного керівника, вчителів-предметників, психолога, соціального педагога на поставлені практикантом до них запитання.

**Контент, який можна використовувати у процесі ведення
онлайн-бесіди з класним керівником, учителями-предметниками,
психологом, соціальним педагогом**

Організація класу як формальної групи. Загальні відомості про успішність, відвідування, дисципліну. Якщо можливо, то вказати, скільки учнів виховується в неповних або неблагополучних сім'ях тощо.

Офіційна (формальна) структура класу. Актив (ядро) класу. Коротка характеристика активу класу та його діяльності (ініціативність, самостійність, наполегливість, вимогливість до себе й інших, турбота про окремих учнів, авторитет серед товаришів і його основа, організаторські здібності активістів тощо). Роль активу у формуванні та зміцненні групи.

Види традицій: трудові, учбові, побутові, спортивні (за змістом); національні, моральні, політичні, релігійні.

Формальна і неформальна структури малої групи. Мікрогрупи у класі, джерела їх утворення та існування. Співвідношення ділової (офіційної) та емоційної (неофіційної) структур. Стосунки формальних і неформальних лідерів. Які мікрогрупи групи (2-5 школярів) наявні у класі (емоційні зв'язки на основі спільних інтересів, дружби, симпатій, спільної позакласної діяльності тощо)?

Чи спостерігаються у неформальній групі цінності соціальної солідарності (визнання значущості групи, готовності індивіда підкорятися груповим нормам)?

Чи створюються неформальні групи за ознакою матеріального достатку родин?

Яке співвідношення ділової (формальної) та емоційної (неформальної) структур наявне у класі: 1) обидві структури не суперечать одна одній, а взаємодоповнюють одна одну; 2) відносно самостійний, незалежний розвиток і функціонування формальної та неформальної структур; 3)

наявність істотних суперечностей між офіційною та неофіційною структурами.

Організованість групи. Наскільки група здатна самостійно організувати свою роботу і дозвілля?

Яким чином виявляється організованість групи, її реальна здатність до самоврядування, спільної ефективної діяльності, самоорганізації, злагодженості, узгодженого подолання складних ситуацій?

Чи спостерігається (й у яких випадках) атмосфера діловитості, зібраності?

Чи будуються взаємини на принципах співробітництва, взаємної допомоги і доброзичливості?

Хто є джерелом ініціативи у визначенні змісту діяльності групи?

Чи здатна група до самоврядування, самостійності, організованості у непередбачуваних ситуаціях?

Чи спроможна група узгоджено висувати лідерів-організаторів, чи вони з'являються стихійно?

Чи відчувається у групі відсутність людини, яка могла б взяти на себе роль організатора?

Чи вистачає у класі лідерів для організації будь-яких справ?

Чи виникають суперечки, має місце втрата часу при спробах групи організувати спільну роботу?

Чи часто члени групи не можуть домовитися про те, як спільно організувати роботу, заважають один одному або роблять непотрібну роботу?

Чи спостерігається у групі нездорове суперництво, агресія, ігнорування особистості окремих її членів?

Загальна успішність класу. Провідні мотиви навчання школярів (інтерес до знань, прагнення проявити себе, прагнення вивести клас у число кращих у школі, підготовка до вибору професії, прагнення виконати свій обов'язок, намагання отримати матеріальну винагороду або уникнути покарання тощо).

Поведінка класу під час різних уроків. Ставлення до вчителів.

Відмінники та ступінь їх впливу на клас.

Невстигаючі учні, причини їх неуспішності.

Чи допомагають відстаючим більш успішні учні в класі?

Чи наявні в групі взаємоконтроль, взаємодопомога, обмін інформацією, що не лише підвищують ефективність навчальної діяльності, а й сприяють покращенню міжособистісних взаємин в групі?

Вияви індивідуалізму у поведінці школярів. Чи спостерігаються такі вияви поведінки учнів як орієнтація не на групі, а на власні цілі, ставлення до власних інтересів як до цінності, прагнення підкреслити свій внесок у групову діяльність, спрямованість на індивідуальні успіхи, закритість в спілкуванні, здатність покладатися лише на власні зусилля, визнання низької значущості групи для свого існування в ній тощо.

Чи є в групі школярі, які чинять опір груповому тиску, демонструють поведінку або думки, що суперечать позиції групи?

Чи спостерігається негативізм окремих школярів як крайній супротив тиску групи? Як це виявляється?

Чи спостерігається повна незалежність та самостійність висловлювань окремих членів групи?

Наскільки у групі розвинута критика й самокритика?

Чи викликають оцінні судження та оцінки здорової групової думки потреби у членів групи до свідомої самооцінки та бажання самовдосконалюватися?

Чи створюються у класі умови для колективного обговорення рішень?

Чи відповідає психологічний клімат у класі таким ознакам сприятливого:

- у класі переважає бадьорий, життєрадісний настрій,
- взаємини будуються на принципах співпраці, взаємної допомоги, доброзичливості;
- дотримуються норми справедливості та поважливого ставлення до кожного члена класу;
- високо цінують такі якості в інших як принциповість, чесність, працелюбність, безкорисливість;
- учні класу активні й енергійні, націлені на суспільно-важливі справи;
- успіхи чи невдачі окремих членів групи викликають співпереживання і щирі участь інших;
- у відносинах між мікрогрупами класу існує взаємне розуміння та співпраця.

Інтелектуальна єдність класу. Чи розуміють учні один одного? Чи сформована в класі загальна думка про можливості й недоліки класу? Як учні реагують на критичні зауваження з боку однокласників, учителів, школярів інших класів?

Чи відрізняється ставлення до однокласників відповідно до їх інтелектуальних досягнень?

Наскільки високо члени групи оцінюють можливості і здібності один одного?

Емоційна єдність. Як учні переживають успіхи та невдачі свого класу? Які емоційні стани, загальний емоційний фон домінує у членів групи? Яку силу впливу мають групові настрої?

Чи подобається школярам разом проводити вільний час?

Чи відчувають члени групи взаємну симпатію й задоволені своїм перебуванням в групі?

Чи властиві членам групи співпереживання успіхам і невдачам своїх однокласників, вияви емоційної теплоти і співчуття, радості й гордості за досягнення кожного?

Вольова єдність класу. Чи сформована вольова єдність як здатність групи протистояти труднощам та перепонам, її надійність в екстремальних ситуаціях?

Чи може клас концентрувати напруження всіх духовних і фізичних сил задля подолання серйозних труднощів і перешкод?

Чи здатні учні самостійно ставити загальні цілі? Наскільки швидко й усвідомлено приймаються спільні рішення?

Чи спроможні школярі довго і напружено працювати над поставленим завданням і доводити справу до кінця?

Чи спостерігається підтримка один одного, утримування товаришів від негідних вчинків?

Особистість класного керівника і його вплив на групу. Які основні функції виконує класний керівник (визначення цілей спільної діяльності, структурування діяльності й взаємин у групі під час виконання різноманітних завдань, організація всіх видів індивідуальної, групової діяльності, яка залучає учнів у налагодження суспільно-ціннісних стосунків, пропагування здорового способу життя, створення виховного середовища в середині учнівської групи, що забезпечує соціалізацію кожного учня тощо)?

Стиль керівництва діяльністю учнів.

Чи виправданим є застосування авторитарного **стилю педагогічного спілкування вчителя з учнями класу?**

Чи допускається застосування вчителем ліберального стилю педагогічного спілкування вчителя з учнями?

Чи оптимальним є застосування демократичного **стилю педагогічного спілкування?**

Наявність конфліктних ситуацій у групі. Чи наявні у групі протиріччя між інтересами, цінностями, цілями, мотивами різних учнів тощо?

Чи наявні у групі протиборства між різними учнями, мікрогрупами?

Чи спостерігаються вияви стійкого домінування негативних емоцій у взаємодії членів групи?

Які поведінкові вияви учнів Ви спостерігали у конструктивних конфліктах у класі?

Чи виникають у групі ситуації, що призводять до деструктивних конфліктів?

Чи властива комусь із учнів конфліктна поведінка, яка прямо або опосередковано блокує досягнення групових цілей?

Які фактори спричиняють конфліктні ситуації в групі?

Яким чином розв'язуються конфлікти в групі?

Яку програму поведінки обирають школярі за умови виникнення в класі конфлікту: 1) знижують рівень напруженості, але зберігають саму конфліктну ситуацію, переводячи її в приховану форму за рахунок часткових поступок протилежній стороні; 2) шукають способи повного розв'язання конфлікту?

4. Аналіз продуктів діяльності школярів дозволить опосередковано вивчити особистості інтелектуальних та інших досягнень класу в цілому та окремих учнів зокрема. Застосування цього методу в умовах онлайн-навчання можна реалізувати завдяки *аналізу практикантом виявів учнів класу на онлайн-уроках з фаху*, які він, у межах практики, проводитиме з учнями. Пропонується здійснювати запис цих уроків, а потім, при повторному їх перегляді, фіксувати інформацію, аналіз якої буде інтегровано у психолого-педагогічну характеристику класу. Зафіксована інформація подається у звітній документації.

В якості **допоміжного методу**, застосування якого є бажаним, але не обов'язковим, пропонується *аналіз творів учнів* на одну із запропонованих тем:

1. У чому виявляється згуртованість нашого класу.
2. Чи вважаю я свій клас дружнім.
3. Що потрібно, щоб у нашому класі стало цікаво жити.
4. Чому в нашому класі бувають конфлікти.
5. Чи можна сказати, що мій клас – справжній колектив.

6. Чи готовий наш клас до справжнього самоврядування.

Аналіз матеріалів творів дасть можливість доповнити отриману інформацію від учителів, учнів оригінальними роздумами останніх про особливості розвитку класу та побажаннями відносно позитивних перетворень у ньому.

Структурно твір має включати такі компоненти: вступне слово, виклад думок учня відносно обраної тематики, висновок. Обсяг твору не обмежений. Головна вимога – розкриття теми.

Твори не оцінюються, можуть писатися учнями анонімно і надсилатися практиканту на електронну пошту чи «документом» на адреси Viber, WhatsApp чи Telegram. Роздруковані примірники творів студент надає при здачі звітної документації з педпрактики.

5. **Рефлексивний аналіз практикантами власної педагогічної діяльності** передбачає виклад ними своїх вражень щодо першого отриманого професійного досвіду.

Орієнтовний перелік питань,

відповіді на які дозволять здійснити такий аналіз

1. *Як ви оцінюєте свою готовність визначати тенденції розвитку певної учнівської групи та конструктивно з нею взаємодіяти, впливаючи на побудову «здорових» стосунків між її членами?*

2. Зробіть висновок про Вашу здатність з психологічної точки зору аналізувати різноманітні педагогічні ситуації, вияви учнів у них та позицію вчителя.

3. Чи спостерігали Ви на практиці органічне поєднання раніше засвоєних знань з психології з набуттям умінь керувати діяльністю учнів та здійснювати навчальний і виховний вплив на них?

4. Чи відчуваєте Ви підвищення рівня власної професійної компетентності? Спрогнозуйте свою професійну успішність у майбутньому.

5. Чи вдалося Вам впродовж педагогічної практики, у специфічних умовах онлайн-навчання, налагодити зворотний зв'язок з учнями?

6. Які Ваші власні особистісні та професійно важливі якості потребують подальшого вдосконалення та розвитку?

7. Проаналізуйте свою здатність застосовувати творчий підхід у віднаходженні шляхів вирішення різноманітних педагогічних ситуацій.

8. З якими проблемами Ви зіткнулися на практиці? Чи вдалося їх подолати? Як ви це здійснили: самостійно чи за допомогою старших наставників (методистів, учителів, класного керівника, психолога, соціального педагога) і колег-студентів ?

9. Яким чином Ви здійснювали психологічний вплив в умовах онлайн-взаємодії з учнями?

10. Чи вдалося Вам налагодити з учнями комунікативну діалогічну взаємодію, яка позитивно позначилася на групових процесах?

Додаток Ц

Критерії оцінювання фахового модуля педагогічної практики Критерії оцінювання уроків фізики, хімії, біології

9-10 балів ставиться, якщо студент:

- володіє глибокими знаннями з фахових дисциплін та методик їхнього навчання;
- володіє знаннями та методикою використання сучасних технологій навчання на уроках фахових дисциплін;
- ефективно застосовує різні методи, прийоми і засоби навчання фахових дисциплін;
- володіє методикою організації навчально-виховної роботи з фахових дисциплін з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів.

У студента розвинені професійні компетенції:

проектувальні:

- уміє здійснювати ефективне планування власної роботи й діяльність учнів на уроці;
- виявляє самостійність та ініціативність при плануванні уроків фізики, хімії та біології.

конструктивні:

- уміє визначити й обґрунтувати мету, зміст уроку, методи й прийоми навчання;
- уміє скласти розгорнутий конспект уроку фахових дисциплін з відображенням діяльності вчителя та учнів на уроці;

процесуальні:

- вільно володіє матеріалом уроку, не припускається мовленнєвих помилок;
- уміє використовувати на уроках різні методи активізації пізнавальної діяльності учнів;
- володіє вміннями оцінювати рівень знань, умінь і навичок учнів з фахових дисциплін відповідно до чинних норм;

гностичні:

- уміє здійснювати аналіз відвіданих уроків фахових дисциплін у різних аспектах;
- уміє аналізувати власну діяльність, оцінювати результативність проведеного уроку і вносити необхідні корективи;
- уміє оформити конспект уроку згідно з вимогами;

комунікативні:

- безконфліктно спілкується з учнями;
- має бездоганне літературне мовлення;
- уміє правильно реагувати на зауваження, що виникають у процесі діяльності.

7-8 балів ставиться, якщо студент:

- добре володіє знаннями з фахових дисциплін та методики їхнього навчання, проте вони не досить глибокі;
- володіє знаннями та методикою використання сучасних технологій навчання на уроках фізики, хімії та біології;
- ефективно застосовує різні методи, прийоми і засоби навчання фахових дисциплін ;
- володіє методикою організації навчально-виховної роботи з фахових дисциплін з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів.

У студента розвинені професійні компетенції:

проектувальні:

- уміє здійснювати планування власної роботи й діяльності учнів на уроці;

конструктивні:

- уміє складати розгорнуті конспекти уроків, проте виконує це не самостійно, а з допомогою методиста чи вчителя;
- уміє обґрунтувати мету, зміст, однак не завжди добирає ефективні методи й прийоми навчання;.

процесуальні:

- вільно володіє матеріалом уроку, проте припускається окремих мовленнєвих огріхів і не завжди помічає їх у мовленні учнів;
- уміє використовувати на уроках методи активізації пізнавальної діяльності учнів, проте вибір їх обмежений;
- не завжди повною мірою реалізує мету й завдання уроку;
- володіє вміннями оцінювати рівень знань, умінь і навичок учнів з фахових дисциплін відповідно до чинних норм;

гностичні:

- уміє здійснювати аналіз відвіданих уроків фізики, хімії та біології;
- в основному вміє аналізувати власну діяльність, але припускається незначних огріхів при оцінюванні результативності проведеного уроку і внесенні до їх змісту необхідних коректив;
- уміє оформити конспект уроку фахових дисциплін відповідно до чинних вимог, проте при цьому припускається незначних помилок у формулюванні мети, завдань, доборі прийомів роботи тощо;

комунікативні:

- безконфліктно спілкується;
- уміє правильно реагувати на педагогічні ситуації, що виникають у процесі діяльності.

5-6 балів ставиться, якщо студент:

- демонструє достатню глибину знань з фахових дисциплін та методики їхнього навчання;
- має уявлення про сучасні технології навчання фахових дисциплін;

- розуміє особливості застосування різних методів, прийомів і засобів навчання фізики, хімії та біології;

У студента розвинені професійні компетенції:

проектувальні:

- має незначні труднощі у плануванні власної роботи й діяльність учнів на уроці;
- виявляє самостійність, але мало творчого підходу та ініціативності при плануванні роботи на уроці.

конструктивні:

- має незначні труднощі при визначенні й обґрунтуванні мети, змісту, методів та виборі засобів навчання фахових дисциплін;
- при укладанні конспекту уроку припускається незначних помилок, при цьому конспект носить характер розгорнутого плану;

процесуальні:

- на достатньому рівні володіє матеріалом уроку, але припускається мовленнєвих помилок, іноді не помічає помилок у мовленні учнів;
- на уроках застосовує методи активізації пізнавальної діяльності учнів, але їх арсенал не багатий;
- повною мірою реалізує мету й завдання уроку;
- не завжди аргументує оцінювання рівня знань, умінь і навичок учнів;

гностичні:

- демонструє достатній рівень сформованості умінь аналізу відвіданих уроків;
- вміє аналізувати власну діяльність, оцінювати результативність проведеного уроку, але не завжди реагує на зауваження вчителя, методиста;
- при оформленні конспекту уроку припускається незначних відступів від вимог;

комунікативні:

- у процесі спілкування з учнями уникає конфліктних ситуацій;
- іноді неправильно реагує на зауваження вчителів, методистів.

3-4 бали ставиться, якщо студент демонструє недостатню глибину знань:

- з фахових дисциплін та методики їхнього навчання;
- про сучасні технології навчання фізики, хімії та біології;
- про різні методи, прийоми і засоби навчання фахових дисциплін ;

У студента розвинені професійні компетенції:

проектувальні:

- має певні труднощі у плануванні власної роботи й діяльність учнів на уроці;
- не виявляє самостійності й ініціативності при плануванні роботи.

конструктивні:

- не завжди й точно визначає й обґрунтовує мету, зміст, методи й засоби навчання фахових дисциплін; не вміє встановити конкретні завдання уроку;

- при укладанні конспекту уроку значною мірою послуговується опублікованими у фахових виданнях методичними матеріалами, при цьому конспект носить характер розгорнутого плану;

процесуальні:

- частково володіє матеріалом уроку, припускається грубих мовленнєвих помилок, не помічає помилок у мовленні учнів;
- на уроках рідко застосовує методи активізації пізнавальної діяльності учнів;
- не повною мірою реалізує мету й завдання уроку;
- не завжди аргументує оцінювання рівня знань, умінь і навичок учнів;

гностичні:

- демонструє фрагментарні вміння при виконанні аналізу відвіданих уроків;
- вміє аналізувати власну діяльність, оцінювати результативність проведеного уроку, але не завжди реагує на зауваження вчителя, методиста;
- при оформленні конспекту уроку припускається незначних відступів від вимог;

комунікативні:

- у процесі спілкування з учнями іноді провокує конфліктні ситуації;
- не завжди правильно реагує на зауваження вчителів, методистів

1-2 бали ставиться, якщо студент поверхово знає:

- предмет, який викладає;
- методику викладання фізики, хімії та біології;

У студента на недостатньому рівні розвинені професійні компетенції:

проектувальні:

- безвідповідально ставиться до підготовки до уроку;
- припускається грубих помилок при плануванні уроків фізик, хімії та біології.

конструктивні:

- при визначенні мети та змісту уроку, виборі методів й засобів навчання припускається грубих помилок;
- не вміє самостійно укладати конспекти уроків;

процесуальні:

- вкрай поверхово володіє матеріалом уроку, припускається грубих мовленнєвих помилок, не помічає помилок у мовленні учнів;
- не може під час проведення уроків залучити учнів до активної діяльності;
- на уроках не завжди вдається реалізувати поставлену мету;
- не вміє об'єктивно оцінити рівень знань, умінь і навичок учнів;

гностичні:

- не вміє об'єктивно аналізувати власну діяльність, оцінювати результативність проведеного уроку, не завжди реагує на зауваження вчителя, методиста;
- при оформленні плану-конспекту уроку не дотримується вимог;

комунікативні:

- відчуває труднощі при встановленні контакту з учнями;

- у процесі спілкування з учнями, класним керівником, методистами провокує конфліктні ситуації;
- рідко реагує на зауваження вчителів, методистів колеґ-студентів.

Критерії оцінювання позакласного заходу з фізики, хімії та біології

1 бал ставиться, якщо студент володіє глибокими знаннями:

- про методику організації і проведення позакласної роботи з фахових дисциплін (мету, завдання, форми організації, методи тощо).

У студента розвинені професійні компетенції:

проектувальні:

- уміє здійснювати планування позакласної роботи з фахових дисциплін;
- виявляє самостійність та ініціативність при плануванні позакласних занять із фаху.

конструктивні:

- уміє визначити й обґрунтувати мету та зміст позакласного заходу з фахових дисциплін відповідно до рівня психофізіологічного розвитку дитини, дібрати відповідний матеріал і змодельовати форму заходу;
- вміє самостійно розробити конспект позакласного заходу;

процесуальні:

- уміє використовувати на позакласних заходах різні методи активізації пізнавальної діяльності учнів;
- ефективно продумує методику підведення результатів позакласного заходу;

гностичні:

- уміє аналізувати позакласні заходи із фахових дисциплін, які проводять інші студенти;
- уміє аналізувати власну діяльність, оцінювати результативність проведеного позакласного заходу і вносити необхідні корективи;
- уміє оформити конспект залікового позакласного заходу згідно з чинними вимогами;

комунікативні:

- безконфліктно спілкується з учнями;
- має бездоганне літературне мовлення;
- уміє правильно реагувати на зауваження, що виникають у процесі діяльності.

0,8 бала ставиться, якщо студент:

- має знання про мету, завдання, форми організації та методику проведення позакласної роботи з фахових дисциплін;

У студента розвинені професійні компетенції:

проектувальні:

- уміє здійснювати планування позакласної роботи з фахових дисциплін, при цьому виявляє ініціативність.

конструктивні:

- уміє складати розгорнуті плани-конспекти позакласних заходів, проте виконує це не самостійно, а з допомогою методиста чи вчителя;
- уміє обґрунтувати мету, зміст та продумувати методику проведення позакласного заходу відповідно до рівня психофізіологічного розвитку дитини;

процесуальні:

- уміє використовувати в позакласній діяльності методи активізації пізнавальної діяльності учнів, проте вибір їх обмежений;
- не завжди повною мірою реалізує мету й завдання заходу;
- ефективно продумує методику підведення результатів позакласного заходу;

гностичні:

- уміє аналізувати позакласні заходи з фаху, які проводять інші студенти, але при цьому не може внести власні пропозиції щодо поліпшення виконаної роботи;
- в основному вміє аналізувати власну діяльність на позакласному заході, але припускається незначних огріхів при оцінюванні результативності проведеного заходу і внесенні до їх змісту необхідних коректив;
- уміє оформити конспект залікового позакласного заходу з хімії відповідно до чинних вимог, проте при цьому припускається незначних помилок у формулюванні мети, завдань, доборі прийомів роботи тощо;

комунікативні:

- безконфліктно спілкується;
- уміє правильно реагувати на педагогічні ситуації, що виникають у процесі діяльності.

0,6 бала ставиться, якщо студент:

- має достатні знання про особливості проведення позакласної роботи з фахових дисциплін;

У студента розвинені професійні компетенції:

проектувальні:

- уміє здійснювати планування позакласної роботи з фахових дисциплін, але при цьому не виявляє самостійності та ініціативності.

конструктивні:

- уміє складати розгорнуті конспекти заходів, проте виконує це не самостійно, а з допомогою методиста чи вчителя;
- уміє обґрунтувати мету, зміст, однак не завжди добирає ефективні методи й прийоми навчання;
- уміє визначити зміст залікового виховного заходу з фахових дисциплін, але не повною мірою враховує рівень психофізіологічного розвитку дитини;

процесуальні:

- уміє використовувати в позакласній діяльності лише деякі методи активізації пізнавальної діяльності учнів;
- не завжди повною мірою реалізує мету й завдання уроку;
- не може чітко розробити методику підведення результатів позакласного заходу;

гностичні:

- уміє в загальних рисах аналізувати позакласні заходи з фаху, які проводять інші студенти, але при цьому не може внести власні пропозиції щодо поліпшення виконаної роботи;
- в основному вміє аналізувати власну діяльність, але припускається значних огріхів при оцінюванні результативності проведеного заходу і внесенні до їх змісту необхідних коректив;
- уміє оформити конспект залікового позакласного заходу з фахових дисциплін відповідно до чинних вимог, проте при цьому припускається значних помилок у формулюванні мети, завдань, доборі прийомів роботи тощо;

комунікативні:

- майже безконфліктно спілкується;
- не завжди правильно реагує на педагогічні ситуації, що виникають у процесі діяльності.

0,4 бала ставиться, якщо студент демонструє недостатню глибину знань:

- про суть та методику проведення позакласної роботи з фахових дисциплін.

У студента розвинені професійні компетенції:

проектувальні:

- має певні труднощі у плануванні позакласної роботи з фахових дисциплін;
- не виявляє вміння планувати позакласні заняття;
- не виявляє самостійності й ініціативності при плануванні роботи.

конструктивні:

- не точно визначає й обґрунтовує мету, зміст та методику проведення заходу;
- не вміє встановити конкретні завдання позакласного заходу з фаху;
- при укладанні конспекту позакласного заходу з фаху послуговується виключно опублікованими у фахових виданнях методичними матеріалами, при цьому конспект носить характер розгорнутого плану;
- не враховує рівень психофізіологічного розвитку дитини, має певні труднощі при доборі матеріалу при укладанні конспекту позакласного заходу з фаху;

процесуальні:

- припускається грубих мовленневих помилок, не помічає помилок у мовленні учнів;

- на позакласних заходах не застосовує методи активізації пізнавальної діяльності учнів;
- не повною мірою реалізує мету й завдання заходу;
- не продумує методику підведення результатів проведеного заходу;

гностичні:

- має значні труднощі при виконанні аналізу позакласних заходів з фаху, які проводять інші студенти;
- не вміє аналізувати власну діяльність, оцінювати результативність проведеного заходу і не реагує на зауваження вчителя, методиста;
- при оформленні конспекту залікового заходу припускається значних відступів від вимог;

комунікативні:

- у процесі спілкування з учнями провокує конфліктні ситуації;
- не завжди правильно реагує на зауваження вчителів, класного керівника, методистів, колег-студентів.

0,2 бала ставиться, якщо студент поверхово розуміє суть позакласної роботи з фахових дисциплін.

У студента на недостатньому рівні розвинені професійні компетенції:

проектувальні:

- безвідповідально ставиться до планування позакласної роботи з фахових дисциплін або припускається грубих помилок при плануванні позакласних занять.

конструктивні:

- при плануванні мети, змісту та методики проведення заходу припускається грубих помилок;
- не вміє правильно укладати конспекти заходів;
- користується готовими розробками позакласних заходів, які не може співвіднести з віковими особливостями учнів, їх інтересами.

процесуальні:

- припускається грубих мовленнєвих помилок, не помічає помилок у мовленні учнів;
- не може під час проведення позакласних заходів залучити учнів до активної діяльності;
- під час проведення позакласного заходу з фаху не може вільно відновити розроблений матеріал;
- не вдається реалізувати поставлену мету;
- не вдається підбити результати проведеного заходу;

гностичні:

- не відвідує позакласні заходи з фаху, які проводять інші студенти;

- не вміє аналізувати власну діяльність, оцінювати результативність проведеного заходу і не реагує на зауваження вчителя, методиста;
- не вміє правильно оформити конспект залікового позакласного заходу з фаху;

комунікативні:

- має складнощі при встановленні контакту з учнями;
- у процесі спілкування з учнями, класним керівником, методистами провокує конфліктні ситуації;
- не реагує на зауваження вчителів, методистів колег-студентів.

Критерії оцінювання звіту про проходження педагогічної практики

2 бали ставиться, якщо звіт має розгорнутий характер, складений з дотриманням загальної схеми. У звіті відображені всі напрямки і види діяльності, наявні власні приклади з досвіду роботи тощо. Звіт має логічну та послідовну побудову. Висновки ґрунтовні та аргументовані. Відсутні фактичні, методичні, орфографічні, граматичні та стилістичні помилки.

1,6 бала ставиться, якщо звіт має достатньо розгорнутий характер, складений з дотриманням загальної схеми. У звіті відображені всі напрямки і види діяльності, наявні окремі приклади з досвіду роботи тощо. Звіт має послідовну побудову, але місцями порушена логіка викладу. Висновки ґрунтовні, але недостатньо аргументовані. У звіті відсутні фактичні, методичні, орфографічні, граматичні, але наявні незначні стилістичні помилки.

1,2 бала ставиться, якщо звіт має недостатньо розгорнутий характер, але він складений з дотриманням загальної схеми. У звіті відображені всі напрямки і види діяльності, але відсутні приклади з досвіду роботи тощо. Порушена логіка викладу. Висновки не достатньо ґрунтовні, зовсім не аргументовані. У звіті наявні окремі фактичні, методичні, орфографічні, граматичні та стилістичні помилки.

0,8 бала ставиться, якщо звіт має нерозгорнутий характер, складений з порушенням загальної схеми. У звіті відображені не всі напрямки і види діяльності, відсутні приклади з досвіду роботи тощо. Порушена логіка викладу. Висновки не достатньо ґрунтовні або відсутні. У звіті наявні значні фактичні, методичні, орфографічні, граматичні та стилістичні помилки.

0,4 бала ставиться, якщо звіт має тезисний характер, відображені деякі напрямки і види діяльності. Порушена логіка викладу. Висновки відсутні. У звіті наявна велика кількість фактичних, методичних, орфографічних, граматичних та стилістичних помилок.

Критерії оцінювання календарно-тематичного планування з фахових дисциплін

1 бал ставиться, якщо календарно-тематичне планування оформлене з дотриманням всіх вимог, має розгорнутий характер. До кожного уроку підібрані різноманітні методи, прийоми та засоби навчання. Домашні завдання розписані

детально та мають диференційований характер. У плануванні відсутні фактичні, методичні, граматичні та орфографічні помилки.

0,5 бала ставиться, якщо календарно-тематичне планування оформлене з дотриманням всіх вимог, але має не достатньо розгорнутий характер. Спостерігається одноманітність у підборі методів, прийомів та засобів навчання. Домашні завдання не диференційовані. У плануванні наявні фактичні, методичні, граматичні та орфографічні помилки.

Критерії оцінювання аналізу та самоаналізу уроку

1 бал ставиться, якщо аналіз (самоаналіз) уроку здійснено з дотриманням плану аналізу уроку. Аналіз (самоаналіз) уроку має розгорнутий характер. Глибоко проаналізовано мету, завдання та всі структурні елементи уроку. Висновки чіткі, ґрунтовні та аргументовані. Наявні рекомендації щодо необхідності внесення коректив з метою поліпшення змісту або сценарію проведення уроку.

0,5 бала ставиться, якщо аналіз (самоаналіз) уроку здійснено з порушенням плану аналізу уроку. Аналіз (самоаналіз) уроку має не досить розгорнутий характер. Не досить глибоко проаналізовано структурні елементи уроку. Висновки мають загальний характер та не аргументовані. Відсутні рекомендації щодо необхідності внесення коректив до змісту або сценарію проведення уроку.

Критерії оцінювання науково-дослідної роботи студентів під час практики

1 бал ставиться, якщо студент довів актуальність теми науково-дослідної роботи, вдало обрав методику роботи, якісно виконав весь обсяг робіт. При цьому студент продемонстрував високий рівень самостійності та ініціативності. Результати виконаної роботи ґрунтовні, наочні та мають практичний характер. Доповідь на звітній конференції вирізняється глибиною розкриття проблеми, логікою та послідовністю викладу, наявністю прикладів з особистого досвіду, обґрунтованими висновками. Доповідь супроводжується мультимедійною презентацією. У доповіді відсутні фактичні, методичні, мовленнєві та стилістичні помилки.

0,5 бала ставиться, якщо студент не повною мірою довів актуальність теми науково-дослідної роботи, не зовсім вдало обрав методику роботи, не зовсім якісно виконав весь обсяг робіт. При цьому студент продемонстрував низький рівень самостійності та ініціативності. Результати виконаної роботи мають практичний характер, але недостатньо обґрунтовані та наочні. У доповідь на звітній конференції тема розкрита не достатньо глибоко, порушена логіка викладу, присутні лише окремі приклади. Висновки не зовсім правильні або недостатньо аргументовані. Доповідь не супроводжується мультимедійною презентацією. У доповіді наявні фактичні, методичні, мовленнєві та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання оформлення звітної документації

2 бали ставиться, якщо документація оформлена якісно та згідно всіх вимог. Кожен документ поданий окремою папкою та супроводжується титульною

сторінкою. У матеріалах практики відсутні фактичні, граматичні та стилістичні помилки.

1 бал ставиться, якщо документація оформлена не зовсім якісно та з порушенням деяких вимог. Кожен документ поданий окремою папкою та супроводжується титульною сторінкою. Деякі матеріали оформлені неправильно або неохайно. У матеріалах практики наявні фактичні, граматичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання профорієнтаційного заходу

1 бал ставиться, якщо профорієнтаційна робота проведена якісно та повною мірою. Студент продемонстрував творчий підхід та ініціативність при проведенні профорієнтаційної роботи серед старшокласників. Конспект профорієнтаційного заходу оформлений з дотриманням всіх вимог. Інформація подана старшокласникам у цікавому та доступному вигляді з використанням агітаційних матеріалів, рекламних проспектів, мультимедійних презентацій тощо.

0,5 бала ставиться, якщо профорієнтаційна робота проведена не досить якісно. Студент не продемонстрував творчий підхід та ініціативність при проведенні профорієнтаційної роботи серед старшокласників. Конспект профорієнтаційного заходу оформлений з дотриманням всіх вимог, але не зовсім розгорнутий. Інформація подана старшокласникам у стислому вигляді.

Додаток Ч
Критерії оцінювання організаційного модуля
навчально-виховної педагогічної практики

5 балів отримує студент, який:

- бере участь у настановчій конференції з педпрактики;
- вчасно заповнює графік проходження практики у щоденнику практики, до якого включає навчальну, методичну, виховну та дослідницьку роботу, і затверджує його у групового керівника;
- виконує всі види робіт, передбачені програмою практики, ретельно готується до уроків і проводить їх та навчально-виховну роботу з учнями;
- дотримується правил внутрішнього розпорядку школи, виконує розпорядження адміністрації та керівників педпрактики;
- приходить не пізніше як за 15 хв. до початку уроків у класі, до якого він прикріплений, перебуває в школі не менше 5 днів на тиждень і не менше 6 год. щоденно; за потреби перебуває в школі більш тривалий час;
- бере участь у всіх справах класу, до якого прикріплений;
- є взірцем працелюбності, освіченості, організованості, дисциплінованості, охайності;
- є уважним, доброзичливим і ввічливим у стосунках зі школярами, учителями, батьками, викладачами, студентами групи;
- відвідує консультації, методичні наради, які проводить керівник або методист із практики;
- узгоджує з учителями свою присутність на їхніх уроках;
- у випадку відсутності або запізнення повідомляє про це старосту, методиста, пояснює причину відсутності або запізнення, надає при цьому необхідні документи (довідку про хворобу тощо);
- у дводенний термін по завершенню практики здає документацію з педагогічної практики;
- бере участь у підсумковій конференції з практики, виступає з доповіддю.

4 бали отримує студент, який

- бере участь у настановчій конференції з педпрактики;
- вчасно складає графік проходження практики, до якого включає навчальну, методичну, виховну та дослідницьку роботу, і затверджує його у групового керівника;
- виконує всі види робіт, передбачені програмою практики, ретельно готується до уроків і проводить їх та навчально-виховну роботу з учнями;
- дотримується правил внутрішнього розпорядку школи, виконує розпорядження адміністрації та керівників педпрактики;
- перебуває в школі не менше 5 днів на тиждень і не менше 6 год. щоденно, але не приходить на заняття завчасно;

- іноді відвідує консультації, методичні наради, які проводить керівник або методист з практики;
- узгоджує з учителями свою присутність на їхніх уроках;
- у випадку відсутності або запізнення повідомляє про це старосту, методиста, пояснює причину відсутності або запізнення, надає при цьому необхідні документи (довідку про хворобу тощо);
- у дводенний термін по завершенню практики здає документацію з педагогічної практики;
- бере участь у підсумковій конференції з практики.

3 бали отримує студент, який:

- бере участь у настановчій конференції з педпрактики;
- невчасно складає графік проходження практики;
- виконує всі види робіт, передбачені програмою практики, старається належно готуватися до уроків і навчально-виховної роботи;
- спостерігаються деякі порушення правил внутрішнього розпорядку школи;
- не завжди перебуває в школі не менше 6 год, не приходять на заняття завчасно;
- іноді відвідує консультації, методичні наради, які проводить керівник або методист із практики;
- узгоджує з учителями свою присутність на їхніх уроках;
- у випадку відсутності або запізнення повідомляє про це старосту, методиста, пояснює причину відсутності або запізнення, надає при цьому необхідні документи (довідку про хворобу тощо);
- невчасно здає документацію з педагогічної практики;
- бере участь у підсумковій конференції з практики.

2 бали отримує студент, який:

- бере участь у настановчій конференції з педпрактики;
- невчасно складає графік проходження практики;
- невчасно виконує всі види робіт, передбачені програмою практики, не належно готується до уроків і навчально-виховної роботи;
- спостерігаються деякі порушення правил внутрішнього розпорядку школи;
- не перебуває в школі не менше 6 год, не приходять на заняття завчасно;
- іноді відвідує консультації, методичні наради, які проводить керівник або методист із практики;
- у випадку відсутності або запізнення не завжди повідомляє про це старосту, методиста, пояснює причину відсутності або запізнення, надає при цьому необхідні документи (довідку про хворобу тощо);
- невчасно здає документацію з педагогічної практики;
- бере участь у підсумковій конференції з практики.

1 бал отримує студент, який:

- бере участь у настановчій конференції з педпрактики;
- із значним запізненням складає графік проходження практики;

- із значним запізненням виконує всі види робіт, передбачені програмою практики, не належно готується до уроків і навчально-виховної роботи;
- порушує правила внутрішнього розпорядку школи, не виконує розпоряджень адміністрації та керівників педпрактики;
- буває в школі лише під час занять та заходів, які сам проводить;
- часто пропускає консультації, методичні наради, які проводить керівник або методист із практики;
- у випадку відсутності або запізнення не повідомляє про це старосту, методиста, пояснює причину відсутності або запізнення, надає при цьому необхідні документи (довідку про хворобу тощо);
- зі значним запізненням здає документацію з педагогічної практики;
бере участь у підсумковій конференції з практики.

Додаток III

Загальні критерії оцінювання педагогічної практики

Сума балів за всі види навчальної	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
1	2	3	4
90 – 100	A	«Відмінно»	<p>Студент повністю виконав усі завдання практики, виявив при цьому високий рівень опанування програмового матеріалу зі шкільного курсу фахових дисциплін, самостійність, вміння робити висновки та узагальнення, здійснювати аналіз педагогічного процесу. Під час практики проводив уроки з фахових дисциплін (7-9 кл.) різного типу із застосуванням різних методик та елементів новітніх технологій навчання, систематично використовував фізичний, хімічний, біологічний експеримент, успішно виконував функції помічника класного керівника, проводив різноманітні навчально-виховні заходи з фахових дисциплін. Засвідчив належну фахову та методичну підготовку під час підготовки та проведення уроків з фахових дисциплін, показав високу загальну, педагогічну й мовну культуру. Вчасно здав документацію, яка оформлена належним чином.</p> <p>Більшість завдань виконані на оцінку «відмінно».</p> <p>Брав участь у настановній та підсумковій конференціях з педпрактики, вчасно склав індивідуальний план роботи на період практики, що включає навчальну, методичну, виховну та дослідницьку роботу з фахових дисциплін, і затвердив його у групового керівника. Виконав всі види робіт, передбачені програмою практики. Дотримувався правил внутрішнього розпорядку школи, виконував розпорядження адміністрації та керівників педпрактики. Перебував в школі не менше 5 днів на тиждень і не менше 6 год. щоденно; за потреби перебував у школі більш тривалий час. Брав участь у всіх справах класу, до якого прикріплений. Був взірцем працелюбності, освіченості, організованості, дисциплінованості, охайності. Відвідував консультації, методичні наради, які проводив керівник або методист із практики.</p>

82-89	В	«Добре»	<p>Студент вільно володіє навчальним матеріалом зі шкільного курсу фахових дисциплін, уміло використовує професійну та наукову термінологію з фахових дисциплін, виявляє самостійність у підготовці та проведенні уроків, позакласних та виховних заходів зі шкільного курсу фахових дисциплін (7-9 кл.).</p> <p>Усі завдання практики виконані студентом повністю, документація оформлена якісно та здана вчасно, але у ході роботи допущені незначні фактичні або методичні помилки, які суттєво не вплинули на навчально-виховний процес з фахових дисциплін в школі.</p> <p>Більшість завдань виконана на оцінку «добре». У загальній відомості оцінювання немає оцінок «задовільно».</p> <p>Брав участь у настановній та підсумковій конференціях з педпрактики, вчасно склав індивідуальний план роботи на період практики, до якого включив навчальну, методичну, виховну та дослідницьку роботу, і затвердив його у групового керівника. Виконав всі види, робіт, передбачені програмою практики, ретельно готувався до уроків і проводив їх та навчально-виховну роботу з учнями. Дотримувався правил внутрішнього розпорядку школи, виконував розпорядження адміністрації та керівників педпрактики. Перебував в школі не менше 5 днів на тиждень і не менше 6 год. щоденно, але не приходив на заняття завчасно. Несистематично відвідував консультації, методичні наради, які проводив керівник або методист з практики. У доведений термін по завершенню практики здав документацію з педагогічної практики.</p>
74-81	С	«Добре»	<p>Результати, показані студентом під час практики, відповідають вимогам рівня В, але при цьому уроки та навчально-виховні заходи з шкільного курсу фахових дисциплін студента не відзначаються різноманітністю, не систематично використовувався фізичний, хімічний і біологічний експеримент. Під час виконання завдань із педагогіки та психології допущені незначні помилки. Деякі, види робіт студента оцінені на «задовільно».</p> <p>Брав участь у настановній та підсумковій конференціях з педпрактики, вчасно склав індивідуальний план роботи на період практики, до якого включив навчальну, методичну, виховну та дослідницьку роботу, і затвердив його у групового керівника. Виконав всі види, робіт, передбачені програмою практики, не завжди ретельно готувався до уроків і проводив їх та навчально-виховну роботу з учнями. Не завжди дотримувався правил внутрішнього розпорядку школи, виконував розпорядження адміністрації та керівників педпрактики. Перебував в школі не менше 5 днів на тиждень і не менше 6 год. щоденно, але не приходив на заняття завчасно. Несистематично відвідував консультації, методичні наради, які проводив керівник або методист з практики. У доведений термін по завершенню практики здав документацію з педагогічної практики</p>

64-73	Д	«Задовільно»	<p>Студент не зміг успішно впоратися з усіма завданнями практики: відтворює більшу частину навчального матеріалу, передбачену шкільною програмою з фахових дисциплін для класів різного профілю, виявляє елементарні знання, може помітити неточності у відповідях учнів, але не виявляє самостійності у проведенні позакласної та виховної роботи з фахових дисциплін, допускає помилки методичного та теоретичного характеру під час проведення уроків; спостерігаються незначні порушення вимог із педагогіки та психології, що знижує ефективність проведення навчально-виховної роботи. Документація студентом здана невчасно або її оформлення не дуже якісне. Під час виконання завдань із педагогіки та психології допущені помилки.</p> <p>Більшість завдань виконана на оцінку «задовільно».</p> <p>Брав участь у настановній та підсумковій конференціях з педпрактики. Невчасно склав індивідуальний план роботи на період практики. Виконав всі види робіт, передбачені програмою практики, але до уроків і навчально-виховної роботи готувався неналежно. Спостерігалися деякі порушення правил внутрішнього розпорядку школи, не завжди перебував в школі не менше 6 год, не приходив на заняття завчасно. Тільки іноді відвідував консультації, методичні наради, які проводив керівник або методист із практики. У випадку відсутності або запізнення повідомляв про це старосту, методиста, пояснював причину відсутності або запізнення, надавав при цьому необхідні документи (довідку про хворобу тощо).</p>
60-63	Е	«Задовільно»	<p>Студент не може відтворити більшу частину навчального матеріалу, передбачену шкільною програмою з фахових дисциплін для класів різного профілю, припускається фактичних та методичних помилок під час проведення уроків з фахових дисциплін, позакласні та виховні заходи проводяться на низькому рівні, простежується безвідповідальне ставлення студента до практики. Фактично не проводиться робота в якості класного керівника. Документація здана повністю, але її оформлення не якісне або не зовсім відповідає вимогам.</p> <p>Переважає більшість завдань виконана на оцінку «задовільно».</p> <p>Брав участь у настановній та підсумковій конференціях з педпрактики. Невчасно склав індивідуальний план роботи на період практики. Виконав не всі види робіт, передбачені програмою практики, до уроків і навчально-виховної роботи готувався неналежно. Спостерігалися деякі порушення правил внутрішнього розпорядку школи, не завжди перебував в школі не менше 6 год, не приходив на заняття завчасно. Тільки іноді відвідував консультації, методичні наради, які проводив керівник або методист із практики. У випадку відсутності або запізнення не завжди повідомляв про це старосту, методиста, пояснював причину відсутності або запізнення, надавав при цьому необхідні документи (довідку про хворобу тощо); Невчасно здав документацію з педагогічної практики.</p>

35-59	FX	«Незадовільно»	<p>Студент не виконав, програму практики або певну частину завдань практики (навіть одне).</p> <p>Студент не відтворював навчальний матеріал, передбачений шкільною програмою з фахових дисциплін для класів різного профілю, допускається грубих фактичних та методичних помилок під час проведення уроків з фахових дисциплін, позакласні та виховні заходи проводяться на низькому рівні або зовсім не проводяться, простежується безвідповідальне ставлення студента до практики.</p> <p>Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику. Лише з окремих видів робіт отримав оцінку «задовільно».</p> <p>Не виконав роботу, передбачену програмою практики. Порушував правила внутрішнього розпорядку школи, не виконував розпорядження адміністрації та керівників педпрактики. Пропускав заняття, невчасно приходив до школи, не працював із закріпленим класом, не готувався до уроків. Не здав документацію з педагогічної практики.</p> <p>Може повторно пройти педагогічну практику і отримати позитивну оцінку.</p>
0-34	F	«Незадовільно»	<p>Студент не виконав програму практики і отримав незадовільні оцінки.</p> <p>Відсутня систематичність у роботі студента у закріпленому класі.</p> <p>Студент не виконав програми вивчення особистості учня</p> <p>Не виконав роботу, передбачену програмою практики. Порушував правила внутрішнього розпорядку школи, не виконував розпорядження адміністрації та керівників педпрактики. Пропускав заняття, невчасно приходив до школи, не працював із закріпленим класом, не готувався до уроків. Не здав документацію з педагогічної практики.</p> <p>Необхідне повторне проходження педагогічної практики.</p>

ЛІТЕРАТУРА

1. Педагогічна практика або... випробування вірності: Навчально-методичний посібник з педагогічної практики для студентів вищих педагогічних навчальних закладів хімічних спеціальностей // О. В. Іващенко, А. А. Семез, І. Л. Уличний, О. М. Царенко. – Кіровоград: «Імекс-ЛТД», 2007. – 137 с.
2. Педагогічна практика в школі: Навчально-методичний посібник з педагогічної практики для студентів географічних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів // Н. М. Маслова, Т. О. Кравцова, І. Л. Уличний, Н. О. Пасічник. – Кіровоград, 2014. – 104 с.
3. Педагогічна практика (виконання навчальної програми з педагогіки): Навчально-методичний посібник. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. – 160 с.
4. Педагогічна практика: Навчально-методичний посібник з педагогічної практики для студентів денної та екстернатної форм навчання вищих педагогічних навчальних закладів хімічних спеціальностей // Т. О. Форостовська, Г. Г. Діордієва, Т. О. Кравцова, І. Л. Уличний. – Кіровоград: «Поліграфія», 2013. – 87 с.
5. Перші кроки до професії: Методичний посібник з педагогічної практики для студентів фізико-математичного факультету // За ред. Л. І. Лутченко - Кіровоград: КДПУ ім. В. Винниченка, 2006. - 164 с.
6. Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (наказ МОН України від 8.04.1993).
7. Положення про організацію педагогічної практики в Кіровоградському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка, затверджене на засіданні вченої ради Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 12 від 26 червня 2009 р.).
8. Чорноморець І. М. Педагогічна практика з географії: програма і методичні матеріали для студентів природничо-географічного факультету. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2005. – 80 с.
9. Гуцало Е. У., Калашникова Л. В. Педагогічна практика студентів передвипускних на випускних курсів педагогічного університету. Програми завдань з психології та їх методичне забезпечення. – Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2004р. – 128 с.
10. Изучение классного коллектива: Методические рекомендации для студентов педагогических институтов и учителей средних школ / Сост. Г. В. Дьяконов. – Кіровоград: КГПИ, 1990. – 32с.
11. Подопрігора Н. В., Плющ В. М., Форостовська Т. О., «Педагогічна практика: методичні рекомендації для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта (Хімія)», освітньо-професійна

програма «Середня освіта (Хімія, Біологія та здоров'я людини)». Кропивницький: ФОП Піскова М. А., 2021. 120с.

12. Психология личности: тесты, опросники, методики/ Авторы-составители: Н. В.Киршева, Н. В. Рябчикова. – М.:Геликон, 1995 – 236с.
13. Психолого-педагогічне проектування профорієнтаційної роботи класного керівника: Методичні рекомендації / Уличний І.Л. – К.:ЗАТ „Ексімсервіс”, 2003. – 68с.

Рекомендована література з методики навчання природничих дисциплін

Базова

1. Буринська Н.М. Викладання хімії у 8-9 класах загальноосвітньої школи: Метод. посібник для вчителів. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2000. – 144с.
2. Буринська Н.М. Методика викладання хімії. Теоретичні основи. – К.: Вища школа, 1987.
в) Попель П.П., Крикля Л.С. Хімія, 9кл. – К.: Академія
3. Величко Л.П. Теорія і практика навчання органічної хімії у загальноосвітніх навчальних закладах: Монографія./Л.П. Величко. – К.: Генеза, 2006. – 330 с.
4. Величко С.П., Садовий М.І., Трифонова О.М. Засоби діагностики зі шкільного курсу фізики: [навч. посібн. для студ. фіз.-мат. факул. вищ. пед. навч. закл.]. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. – Ч. 1. – 136 с.
5. Величко С.П., Садовий М.І., Трифонова О.М. Засоби діагностики зі шкільного курсу фізики: [навч. посібн. для студ. фіз.-мат. факул. вищ. пед. навч. закл.]. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. – Ч. 2. – 28 с.
6. Вовкотруб В.П., Садовий М.І., Подопригора Н.В., Трифонова О.М. Вибрані задачі з фізики та варіанти їх розв'язків: навчальний посібник [для студ. ф.-м. фак. вищ. пед. навч. закл. та учнів загальноосв. шк.] – Кіровоград: ПП «Ексклюзив-Систем», 2011. – 175 с.
7. Грабовий А.К. Шкільний курс хімії та методика його викладання: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Черкаси: вид. від. ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2005. – 476 с.
8. Дидактичні засади допрофільної підготовки школярів основної школи // Дидактичні засади диференціації навчання в основній школі: монографія [авт. кол.: В.І. Кизенко, Г.О. Васьківська, С.П. Бондар й ін.]; за наук. ред. В.І.Кизенка. – К.: Педагогічна думка, 2012. – С. 59-87. Зайцев О.С. Методика обучения химии. – М.: ГИЦ “Владос”, 1999.
9. Загальна методика навчання біології: навч. посібник / І. В.Мороз, А. В.Степанюк, О. Д.Гончар.; За ред. І. В. Мороза. – К.: Либідь, 2006. – 592 с.
10. Кузнецова В. І. Методика викладання біології / В. І. Кузнецова // . – Х. :Торсінг, 2001. – 176с.
11. Кузнецова В.І. Методика викладання біології. – Х., Торсінг, 2001. – 176 с.

12. Методика і техніка експерименту з оптики: [посібн. для студ. фіз. спец. вищ. пед. навч. закл. та вчит. фізики] / Садовий М.І., Сергієнко В.П., Трифонова О.М., Сліпухіна І.А., Войтович І.С. – Луцьк: Волиньполіграф, 2011. – 292 с.
13. Мороз І. В. Позакласна робота з біології [Текст] : [навч. посібник] / І. В. Мороз, Н. Б. Грицай. – Т. : Навчальна книга – Богдан, 2008. – 272 с.
14. Навчальні програми для загальноосвіт. навч. закл. України. 5-9 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2017. (згідно оновленої програми затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804)
15. Садовий М.І. Методика і техніка експерименту з механіки: [пос. для студ. вищ. пед. навч. закл. та вчит.] / Садовий М.І., Лазаренко Д.С.; За ред. Садового М.І. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка. – 116 с.
16. Садовий М.І., Вовкотруб В.П., Трифонова О.М. Вибрані питання загальної методики навчання фізики: навч. посібн. для студ. ф.-м. фак. вищ. пед. навч. закл. – Кіровоград: ПП «ЦОП «Авангард», 2013. – 252 с.
17. Шиян Н.І. Шкільний курс хімії та методика його викладання: навчальний посібник. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2007. 248 с.
18. Шкільні підручники з фізики та посібники задач з фізики основної школи. – Режим доступу: <https://4book.org/uchebniki-ukraina/7-klass/fizika>; <https://4book.org/uchebniki-ukraina/8-klass/fizika>; <https://4book.org/uchebniki-ukraina/9-klass/fizika>
19. Шкільні підручники:
20. Шулдик В. І. Курс методики викладання біології в модулях :підручник для студентів, магістрів та молодих вчителів біології / В. І. Шулдик // . – К. :Науковий світ, 2000. – 289с.
21. Шулдик В. І. Методика організації пізнавальної діяльності школярів на уроках біології / В. І. Шулдик // . – К. :Науковийсвіт, 2002. – 176 с.

Допоміжна

1. Астахов О. І. Дидактичні основи навчання хімії : Навчальний посібник для вчителів хімії / О. І. Астахов, Н. Н. Чайченко. – Київ : Радянська школа, 1984. – 128 с
10. Деркач Т. М. Інформаційні технології у викладанні хімічних дисциплін : [навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Т. М. Деркач ; М-во освіти і науки України, Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ : Видавництво ДНУ, 2008. – 335, [1] с.
11. Ерыгин Д. П. Методика решения задач по химии : учебное пособие для студентов пед.институтсов по биологическим и химическим специальностям / Д. П. Ерыгин, Е. А. Шишкин. – Москва : Просвещение, 1989. – 176 с.
12. Іванова Р. Г. Самостійні роботи з хімії : посібник для вчителя / Р. Г. Іванова, Т. З. Савич, І. Н. Чертков. – Київ : Радянська школа, 1986. – 216 с.

13. Кирюшкин Д. М. Методика обучения химии / Д. М. Кирюшкин, В. С. Полосин. – М. : Просвещение, 1970. – 495 с.
14. Назарова Т. С. Химический эксперимент в школе : пособ. / Т. С. Назарова, А. А. Грабецкий, В. Н. Лаврова. – Москва : Просвещение, 1987. – 240 с.
15. Пак М. С. Теория и методика обучения химии : учебник для вузов / Мария С. Пак ; Рос. гос. пед. ун-т им. А. И. Герцена. – Санкт-Петербург : Издательство РГПУ, 2015. – 305 с.
16. Розв'язування навчальних задач з фізики: питання теорії і методики /С.У. Гончаренко, Є.В. Коршак, А.І. Павленко, О.В. Сергєєв, В.І. Баштовий, Н.М. Коршак; за заг. ред. Є.В. Коршака. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 185 с.
2. Береснева Е. В. Современные технологии обучения химии : учебное пособие / Е. В. Береснева. – Москва : Центрхимпресс, 2004. – 144 с. – (Химия в школе – абитуриенту, учителю : библиотека журнала)
3. Буринская Н. Н. Учебные экскурсии по химии : кн. для учителя / Н. Н. Буринская. – М. : Просвещение, 1989. – 160 с.
4. Буринська Н. М. Методика викладання хімії (Теоретичні основи) : Навчальний посібник / Н. М. Буринська. – Київ : Вища школа, 1987. – 255 с.
5. Буринська Н. М. Методика викладання шкільного курсу хімії : Посібник для вчителів / [Н. М. Буринська, Величко Л. П., Липова Л. А., Лукашова Н. І., Чайченко Н. Н.] ; ред. Н. М. Буринська. – К. : Освіта, 1991. – 348 с.
6. Внеклассная работа по химии : пособие для учителя / сост. М. Г. Гольдфельд. – М. : Просвещение, 1976. – 191 с. – (Б-ка учителя химии).
7. Грабовий А. К. Теоретико-методичні засади навчального хімічного експерименту в загальноосвітніх навчальних закладах : монографія / А. К. Грабовий. – Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2012. – 375 с.
8. Грабовий А. К. Шкільний курс хімії та методика його викладання : Навч. посіб. / А. К. Грабовий. – Черкаси : Вид. від. ЧНУ ім. Б.Хмельницького, 2005. – 474 с.
9. Дайнеко В. И. Как научить школьников решать задачи по органической химии : кн. для учителя / В. И. Дайнеко . – М. : Просвещение, 1987. – 159 с.
22. Бабанский Ю.К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе / Бабанский Ю.К. – М.: Просвещение, 1985. – 208 с.
23. Барна І. В. Загальна біологія. Тест-контроль. 10 клас. Академічний рівень [Текст] : зошит для контролю знань / Іван Барна, Ірина Барна. – Т. : Підручники і посібники , 2010. – 47 с.
24. Барна М. М. Форми навчання біології [Текст] / М. М. Барна [та ін.] ; Тернопільський держ. педагогічний ін-т. – Тернопіль : [б.в.], 1996. – 139 с.

25. Бєлий В. Я. Питання медицини й гігієни в курсі біології [Текст] : навч.-метод. посіб. / В. Я. Бєлий. – Х. : Основа, 2008. – 110 с. – (Бібліотека журналу "Біологія" ; вип. 8(68))
26. Бінарні уроки та зв'язок із іншими предметами під час викладання біології [Текст] / уклад. К. М. Задорожній. – Х. : Основа, 2008. – 140 с. – (Бібліотека журналу "Біологія" ; вип. 4(64))
27. Біологія. Повний комплект для тематичного оцінювання: 10-11 класи [Текст] : Навч.-метод. посібник / упоряд. К. М. Задорожній. - Х. : Видавнича група "Основа", 2006. – 239 с. – (Серія "Бібліотека журналу "Біологія" ; вип. 4(40))
28. Біологія. Повний комплект для тематичного оцінювання: 7-9 класи [Текст] : Навч.-метод. посібник / упоряд. К. М. Задорожній. - Х. : Видавнича група "Основа", 2006. – 224 с. – (Серія "Бібліотека журналу "Біологія" ; вип. 3(39))
29. Біологія. Позакласні заходи [Текст] / [упоряд. О. Цуруль]. — К. : Редакції газет природничо-математичного циклу, 2013. – 126, [1] с. : мал. – (Бібліотека "Шкільного світу") (Хімія. Біологія. Бібліотека)
30. Відкриті та нестандартні уроки біології у 10 класі [Текст] / К. В. Бала [та ін.] ; уклад. К. М. Задорожній. - Х. : Видавнича група "Основа", 2005. - 126 с. - (Бібліотека журналу "Біологія" ; вип. 4(28))
31. Відкриті та нестандартні уроки біології у 11 класі [Текст] : Навч.-метод. посібник / упоряд. К. М. Задорожній. – Х. : Видавнича група "Основа", 2006. – 223 с. - (Серія "Бібліотека журналу "Біологія" ; вип. 2(38))
32. Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення уроку / О. М. Ворожейкіна. – Харків: Вид. група «Основа», 2011. – 255 с.
33. Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення уроку / О. М. Ворожейкіна. – Харків: Вид. група «Основа», 2011. – 255 с. 27
34. Гладюк Т. Біологія. Хімія: Інтегровані заняття [Текст] / Т. Гладюк. – Тернопіль : Підручники & посібники, 1997. – 84 с.
35. Голда Д. М. Задачі з генетики та методика їх розв'язування [Текст] : Посібник для вчителів- біологів та учнів шкіл з поглибленим вивченням біології / Д. М. Голда. – К. : Вирій, 1997. – 72 с.
36. Головка М.В. Використання матеріалів з історії вітчизняної науки при вивченні фізики та астрономії / Головка М.В. – К.: ТОВ «Міжнар. фін. агенція», 1998. – 93 с.
37. Гужій А.М. Фізичний експеримент у загальноосвітньому навчальному закладі. (Організація та основи методики): [навч. посібн.]. / А.М. Гужій, С.П. Величко, Ю.О. Жук. – К.: ІЗМН, 1999. – 303 с.
38. Демонстрационные опыты по физике в VI-VII классах средней школы / Под ред. А.А. Покровского. – М.: Просвещение, 1970. – 279 с.
39. Дослідна та проектна діяльність під час вивчення біології [Текст] : [посібник] / уклад. К. М. Задорожній. – Х. : Основа, 2008. – 143 с. – (Бібліотека журналу "Біологія" ; вип. 2(62))

40. Екологічне виховання школярів [Текст] : Метод. посібник для учнів, вчителів та студ. природничого фак. / Тернопільський держ. педагогічний ін-т, Тернопільський обласний ін-т удосконалення вчителів ; укл. Г. Ф. Яцук. – Тернопіль : [б.в.], 1995. – 143 с.
41. Завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів з біології. 9 клас [Текст] / Л. С. Юглічек [та ін]. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2002. – 52 с. – (Серія "Перевірочні роботи з біології")
42. Зуй В. Д. Біологія [Текст] : Тестові завдання для 10-11 кл. серед. загальноосв. шк. / В. Д. Зуй. – К. : Вирій, 1999. - 223 с.
43. Кабинет физики средней школы / Под ред. А.А.Покровского. – М.: Просвещение, 1982. – 159 с.
44. Кабінет біології [Текст] : Навч.-метод. посібник / упоряд. К. М. Задорожний, С. О. Малікова. – Х. : Видавнича група "Основа", 2006. – 191 с. – (Серія "Бібліотека журналу "Біологія" ; вип. 5(41))
45. Китайгородская Г. А. Биология. 7 класс [Текст] : Метод. пособие. Дидактические материалы / Г. А. Китайгородская, Н. М. Городова ; Частная общеобразовательная школа "Современник". – Донецк : ОАО "УкрНТЭК", 2001. – 68 с.
46. Книга вчителя біології, природознавства, основ здоров'я [Текст] : Довідкові матеріали для організації роботи вчителя / упоряд. О. В. Єресько, С. П. Яценко. – Х. : ПП "Торсінг плюс", 2006. – 368 с. – (Бібліотека вчителя) (Нормативні документи Міністерства освіти і науки України)
47. Концепція інформатизації освіти / В.Ю. Биков, Я.І. Вовк, М.І. Жалдак [та ін.] // Рідна школа. – 1994. – № 11. – С. 26-29.
48. Кращі уроки Всеукраїнського конкурсу "Учитель року – 2012" у номінації "Біологія" [Текст] : навч. посіб. – Чернівці : Букрек, 2012. – 256 с.
49. Ляшенко О.І. Формування фізичного знання учнів середньої школи: Логіко-дидактичні основи. – К.: Генеза, 1996. – 128 с.
50. Матвієнко О. І. Різноманітність рослин : метод. Рекомендації до уроків біології 6 кл. – Част. 2. / О. І. Литвиненко. – Х. : «основа», 2015. – 93 с.
51. Методика навчання фізики у восьмирічній школі / [Воловик П.М., Гончаренко С.У. Макаровська Т.А. та ін.; За ред М.Й.Розенберга]. – К.: Рад.шк., 1969. – 268 с.
52. Методика преподавания физики в 7-8 классах средней школы: [пособие для учителя] / А.В. Усова, В.П. Орехов, С.Е. Каменецкий и др.; под ред. А.В. Усовой. – [4-е изд., перераб.]. – М.: Просвещение, 1990. – 319 с.
53. Оконь В. Введение в общую дидактику / Оконь В.; пер. с польск. Л.Г. Кашкуревича, Н.Г. Горина. – М.: Высшая школа, 1990. – 381 с.
54. Онищук В.О. Урок в современной школе: [пособие для учителей] / Онищук В.О. – М.: Просвещение, 1981. – 191 с.

55. Осадчук Л.А. Методика преподавания физики. Дидактические основы. / Осадчук Л.А. – К.; О.: Вища шк., 1984.– 351 с.
56. Основы методики преподавания физики в средней школе / [В.Г. Розумовский, А.И. Бугаев, Ю.И. Дик и др.; под ред. А.В. Перышкина и др.] – М.: Просвещение, 1984. – 398 с.
57. Павленко А.І. Методика навчання учнів середньої школи розв'язуванню і складанню фізичних задач: Теоретичні основи / Павленко А.І.; наук. ред. С.У. Гончаренко. – К.: ТОВ «Міжнар. фін. агенція», 1997. – 177 с.
58. Пістун П.Ф. Фізика: [підручн. для 7 кл. загальноосвітн. навч. закл.] / П.Ф. Пістун, В.В. Добровольський. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015. – 220 с. + 1 електрон. опт. диск (CD). – Електрон. версія. – Режим доступу: <http://www.bohdan-digital.com/edu>.
59. Позаурочна робота з фізики / За ред. О.Ф. Кабардіна. – М.: Просвещение, 1983. – 302 с.
60. Практикум з фізики в середній школі. / За ред Ю.І. Діка й ін. – К.: Рад школа, 1996. – 176 с.
61. Тиждень біології в школі. Вип. 4 [Текст] / уклад. К. М. Задорожний. – [Б. м.] : [б.в.], 2008. – 127 с. – (Бібліотека журналу "Біологія" ; вип. 1(61))

ЗМІСТ

Вступ.....	2
1. Загальні положення.....	4
2. Права та обов'язки студента-практиканта	8
3. Організація проведення практики.....	9
4. Зміст діяльності студента-практиканта.....	14
4.1. Організаційний модуль.....	14
4.2. Зміст роботи з педагогіки.....	15
4.3. Зміст роботи з психології.....	19
4.4. Зміст роботи з фаху (фізики, хімії, біології).....	25
5. Особливості організації виробничої практики в дистанційному режимі.....	28
6. Оцінювання результатів педагогічної практики.....	30
Додатки	35
Додаток А Щоденник практики.....	35
Додаток Б Зразок титульної сторінки Звітної документації.....	46
Додаток В Планування роботи вчителя.....	47
Додаток Г Вимоги до оформлення плану-конспекту уроку.....	48
Додаток Д Орієнтовний план аналізу і самоаналізу уроку.....	54
Додаток Е Критерії оцінювання проведеного уроку.....	57
Додаток Ж Орієнтовна схема конспекту позакласних заходів.....	60
Додаток З Орієнтовний план звіту про проходження педагогічної практики.....	62
Додаток К Орієнтовна схема вивчення педагогічного досвіду вчителя.....	65
Додаток Л Аналіз сайту школи.....	66
Додаток М Витяг з протоколу засідання педагогічної ради школи.....	68
Додаток Н Форма клопотання від керівника закладу освіти.....	69
Додаток П Титульна сторінка звіту про виконання програми педагогічної практики з педагогіки.....	70
Додаток Р Титульна сторінка індивідуального плану виховної роботи на період практики.....	71
Додаток С Титульна сторінка плану-конспекту залікового виховного заходу.....	72
Додаток Т Перелік питань до колоквиуму з педагогіки.....	73
Додаток У Титульна сторінка звіту про виконання завдання з психології	75
Додаток Ф Програма психолого-педагогічного вивчення учнівської групи закладу загальної середньої освіти.....	76
Додаток Х Методичні рекомендації щодо застосування психологічних методів психолого-педагогічного вивчення учнівської групи за допомогою онлайн-інструментів	79
Додаток Ц Критерії оцінювання фахового модуля педагогічної практики.....	89
Додаток Ч Критерії оцінювання організаційного модуля педагогічної практики.....	100
Додаток Ш Загальні критерії оцінювання педагогічної практики.....	103
Література.....	107

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Т. О. Форостовська, О.М. Трифонова

**«ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА:
методичні рекомендації для здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014
«Середня освіта (Природничі науки)», освітньо-
професійна програма «Середня освіта (Природничі
науки)»**